Agencija za planirawe na prostorot

USLOVI ZA PLANIRAWE NA PROSTOROT

ZA IZRABOTKA NA URBANISTI^KI PROEKT

ZA AERODROM SV APOSTOL PAVLE-OHRID
OP[TINA DEBARCA

KOI PROIZLEGUVAAT OD PROSTORNIOT PLAN NA R. MAKEDONIJA

Teh. br.13008

Skopje, 2008

USLOVI ZA PLANIRAWE NA PROSTOROT

ZA IZRABOTKA NA URBANISTI^KI PROEKT

ZA AERODROM SV APOSTOL PAVLE-OHRID

OP[TINA DEBARCA

KOI PROIZLEGUVAAT OD PROSTORNIOT PLAN NA R. MAKEDONIJA

Teh. br13008
E.br.Y130008

Rakovoditel na zada~ata:
Lidija Petkovska dipl.ing.arh.

Agencija za planirawe na prostorot

Direktor:
Ognen Apostolski dipl.ing.arh.

Skopje, 2008

USLOVI ZA PLANIRAWE ZA IZRABOTKA NA URBANISTI^KI PROEKT
ZA AERODROM "SV APOSTOL PAVLE"-OHRID

Na sednicata odr'ana na 11.06.2004 godina, Sobranieto na Republika Makedonija, go donese Prostorniot plan na R. Makedonija kako najvisok, strate{ki, dolgoro~en, integralen i razvoen dokument, zaradi utvrduvawe na ramnomeren i odr'liv prostoren razvoj na dr'avata, opredeluvawe na namenata, kako i ureduvaweto i koristeweto na prostorot.

So Prostorniot plan se utvrduvaat uslovite za humano 'iveewe i rabota na gra|anite, racionalnoto upravuvawe so prostorot i se obezbeduvaat uslovi za sproveduvawe na merki i aktivnosti za za{tita i unapreduvawe na 'ivotnata sredina i prirodata, za{tita od voeni dejstvija, prirodni i tehnolo{ki katastrofi.

Imaj}i ja predvid va'nosta na Prostorniot plan, so donesuvaweto na Planot se donese i Zakon za sproveduvawe na Prostorniot plan na Republika Makedonija ("Slu'ben vesnik na Republika Makedonija" broj 39/04).

So Zakonot se ureduvaat uslovite na~inite i dinamikata na sproveduvaweto na Prostorniot plan, kako i pravata i odgovornostite na subjektite vo sproveduvaweto na Planot.

Zakonot za sproveduvawe na Prostorniot plan na Republika Makedonija, se zasnova vrz slednite osnovni na~ela:

- javen interes na Prostorniot plan na Republika Makedonija;
- edinstven sistem vo planiraweto na prostorot;
- javnost vo sproveduvaweto na Prostorniot plan;
- strate{kiot karakter na prostorniot razvoj na dr'avata;
- sledewe na sostojbite vo prostorot;
- usoglasuvawe na strate{kite dokumenti na dr'avata i site zafati i intervencii vo prostorot;
- koordinacija na Prostorniot plan na Republika Makedonija, so drugite prostorni i urbanisti~ki planovi i drugata dokumentacija za planirawe i ureduvawe na prostorot, kako i so subjektite za vr{ewe na stru~ni raboti vo sproveduvaweto na Planot.

Sproveduvaweto na Planot podrazbira zadol'itelno usoglasuvawe na soodvetnite strategii, osnovi, drugi razvojni programi i site vidovi na planovi od ponisko nivo, so Prostorniot plan.

Spored ~len 4 od ovoj Zakon, Prostorniot plan, se sproveduva so izgotvuvawe i donesuvawe na prostorni planovi na regioni, prostorni planovi na podra~ja od poseben interes, kako i so urbanisti~ki planovi za naselenite mesta i druga dokumentacija za planirawe i ureduvawe na prostorot, predvidena so zakon.

Za izgotvuvawe i donesuvawe na planovite od stav 2 na ovoj ~len, Ministerstvoto nadle'no za rabotite na prostornoto planirawe, izdava Re{enie za Uslovi za planirawe na prostorot.

Uslovite za planirawe na prostorot, spored ovoj Zakon, sodr'at op{ti i posebni odredbi, nasoki i re{enija od planskata dokumentacija od povisoko nivo i grafi~ki prilog, ili prilozi koi gi prika'uvaat re{enijata na Planot.

Vo konkretniot slu~aj Uslovite za planirawe na prostorot se nameneti za izrabotka na Urbanisti~ki proekt za razvoj na postoe~kiot aerodrom Sv APOSTOL PAVLE-OHRID -op{tina Debarca. So proektot se predviduva oformuvawe na soodvetna infrastruktura za prifa}awe i ispra}awe na 125.000 patnici godi{no so nivo na usluga IATA C, rekomponirawe na parkingot za zemski vozila, rekonstrukcija so tehni~ki podobruvawa i rekomponirawe na oddelni zoni so (komercijalno i delovni nameni, javni institucii, proizvodstvo distribucija i servisi, zelenilo i rekreacija), razvoj na kargo terminalot za 10-12000 toni stoka, izgradba na {kolski centar za vozduhoplovni kadri i podigawe na sega{nata kategorija na sletuvawe vo uslovi na namalena vidlivost.

Uslovite za planirawe treba da pretstavuvaat vlezni parametri i smernici pri planiraweto na prostorot i postavuvawe na planskite koncepcii i re{enija po site oblasti relevantni za planiraweto vo soodvetniot planski dokument, obraboteni vo Prostorniot plan na R. Makedonija, a vo soglasnost so istiot.

Osnovni opredelbi na Prostorniot plan na R.Makedonija

Osnovnata strate{ka opredelba na Prostorniot plan na Republikata e ostvaruvawe na povisok stepen na vkupnata funkcionalna integriranost na prostorot na dr'avata i obezbeduvawe uslovi za zna~itelno pogolema infrastrukturna i ekonomska integracija so sosednite i ostanatite evropski zemji.

Ostvaruvaweto na povisok stepen na integriranost na prostorot na Republikata podrazbira namaluvawe na regionalnite disproporcii, odnosno kvalitativni promeni vo prostornata, ekonomskata i socijalnata struktura.

Vo investicionite odluki za materijalnoto proizvodstvo, striktno se po~ituvaat lokacionite, tehno-ekonomskite i kriteriumite za za{tita na 'ivotnata sredina, koi se usvoeni na nacionalno nivo.

Edna od osnovnite celi na Prostorniot plan se odnesuva na racionalno koristewe i za{tita na prirodnite resursi, iskoristuvawe na pogodnostite za proizvodstvo i locirawe na aktivnosti na prostori vrzani so mestoto na odgleduvawe ili iskoristuvawe.

Me|u prioritetnite opredelbi na Prostorniot plan e za{titata na zemjodelskoto zemji{te, a osobeno striktnoto ograni~uvawe na transformacijata na zemji{teto od **I-IV** bonitetna klasa za nezemjodelsko koristewe, kako i za~uvuvawe na kvalitetot i prirodnata plodnost na zemji{teto.

Neophodno e vospostavuvawe na efikasna kontrola na koristeweto i ureduvaweto na zemji{teto i utvrduvawe na normi i standardi za gradba.

Vo za{titata na prirodnite i kulturnite vrednosti i naporite za unapreduvawe na kvalitetot na 'iveeweto vo Republikata, posebno te'i{te se stava na unapreduvaweto i za{titata na 'ivotnata sredina. Sostojbata na

‘ivotnata sredina i ekolo{kite barawa se biten faktor na ograni~uvawe vo planiraweto na stopanskite aktivnosti, zaradi {to e neophodna procena na vlijanijata vrz ‘ivotnata sredina. Posebno zna~ewe imaat za{titata i promocijata na vrednite prirodni bogatstva i pogolemite podra~ja so posebna namena i so prirodni vrednosti, va‘ni za biodiverzitetot i kvalitetot na ‘ivotnata sredina, kako i za{titata i promocijata, ili soodvetniot tretman na kulturnoto bogatstvo soglasno so negovata kulturolo{ka i civilizaciska va‘nost i zna~ewe.

Prirodni i klimatski karakteristiki

Mestopolo‘ba na lokacijata i ru‘a na vetrovi

Prirodnite karakteristiki na edno podra~je predstavuvaat zbir na vrednosti i obele‘ja sozdadeni od prirodata, a 6ez u~estvo i vlijanie na ~ovekot. Vo niv spa|aat geografskata i geoprometnata polo‘ba na podra~jeto, reqefnite karakteristiki, geolo{ki, seizmi~ki, pedolo{ki i klimatski karakteristiki.

Polo`ba: Lokacijata koja e predmet na istra‘uvawe se nao|a na nadmorska visina od 700 m.n.v., pome|u naselenite mesta Ohrid i Struga.

Terenot kade se nao|a lokacijata e ramno zemji{te koe pred 40-tina godini pripa|a{e na Stru{koto blato, koe so kopawe na odvodni kanali be{e isu{eno i pretvoreno vo plodno zemji{te, a eden del vo grade‘no.

Seizmika: Predmetnata lokacija pripa|a na zona vo koja postojano bile prisutni intenzivni promeni vo naponskata sostojba na zemjinata kora i intenzivni tektonski dvi‘ewa. Sovremenata tektonska aktivnost pretstavuva prodol‘enie na oscilatornite dvi‘ewa na poedinite blokovi me|usebno povrzani, koja aktivnost i denes se ~uvstvuva niz po~estata seizmi~ka aktivnost na poedini delovi od ova podra~je. Dolinata na reka Crn Drim i Ohridskoto Ezero so krajbre‘jeto se smeta za eden od seizmi~ki najaktivnite regioni na Balkanot, a intenzitetot na maksimalno o~ekuvanite potresi e do VIII^{0}MKS.

Klimata vo ova podra~je e izmeneto umereno kontinentalna, modificirana vo posebna klima na lokalnoto podra~je uslovena od prisustvoto na ezeroto. Temperaturite se pokonstantni so mali kolebawa i oscilacii poradi {to letata se prijatni i topli so sve'i no}i, a zimite se studeni no slabo izrazeni. Esenta e zna~itelno potopla od proletta, a relativnata vla'nost e zgolemena i preku cela godina iznesuva okolu 74%.

Vo zima vetrovite se naj~esto od sever, a vo leto od jug so maksimalna ja~ina od 12 bofori, dodeka ~estotata na vetrovite e: od sever 133 ‰ od jug 132‰ od severo istok 109 ‰, jugozapad 93 ‰ i severozapad 78 ‰, od ostanatite pravci e nezna~itelna.

Prose~nata godi{na temperatura vo regionot iznesuva 11,4^{0}S, a apsolutno minimalnata -20^{0}S.

Prose~nata godi{na koli~ina na vrne'i iznesuva 788,5mm. Prviot sneg se javuva kon 15 dekemvri, a sne'nata pokrivka se zadr'uva prose~no 24 dena, brojot na mrazni denovi e 144. Prose~no godi{no ima 4 dena so magla i 15 dena so grad. Prose~no godi{no ima 103 vedri dena, 174 obla~ni i 88 tmurni denovi.

Ekonomski osnovi na prostorniot razvoj

Konceptot na planiran stopanski razvoj utvrden so Prostorniot plan na Republika Makedonija }e se realizira so izrabotka na prostorni i urbanisti~ki planovi od regionalno i lokalno nivo koi }e se temelat na osnovnite uslovi i pretpostavki za ostavruvawe na celite i opredelbite postaveni vo oblasta na razvojot i razmestenosta na stopanskite dejnosti.

Stopanstvoto na Republikata, a sledovatelno i stopanstvoto na poodelnite op{tini, so ogled na ograni~enata sopstvena akumulacija i potrebata za pointenziven stopanski razvoj i menuvawe na nepovolnata stopanska struktura i natamu }e bide upateno na koristewe na dopolnitelna akumulacija od stranstvo.

Vo investicionite odluki za materijalnoto proizvodstvo, striktno treba da se po~ituvaat lokacionite, tehno-ekonomskite i kriteriumite za za{tita na 'ivotnata sredina, koi se usvoeni na nacionalno nivo.

Osnovnata strategija vo organizacijata i koristeweto na prostorot, vo smisla na poddr{ka na razvojot na stopanstvoto, ja so~inuvaat takvi re{enija vo prostorot koi ovozmo'uvaat: pogolema atraktivnost na prostorot; za{tita na prirodnite i sozdadenite resursi i bogatstva; soobra}ajno, informati~ko i upravuva~ko povrzuvawe; razvoj na informacionen sistem za prostorot i 'ivotnata sredina; lokaciona fleksibilnost vo donesuvawe na investicionite odluki.

Osnova na idniot razvoj i razmestenost na stopanskite aktivnosti vo prostorot na Republika Makedonija se definiranite celi na ekonomskiot razvoj vo "Nacionalnata strategija na ekonomskiot razvoj", opredelbite za racionalno koristewe na potencijalite i pogodnostite na razvojot i postavenosta na sistemot na naselbi, kako i politikata za poramnomerna i poracionalna prostorna organizacija na stopanstvoto.

Objektivno idniot razvoj treba da se naso~i kon: proizvodstvo nameneto za izvoz; tehnolo{ko osovremenuvawe na kapacitetite; investicioni proekti

prete‘no so trudointenzivni karakteristiki poradi obemnata ponuda na relativno evtinata rabotna sila; investirawe vo mre‘ata na lokalnata i regionalnata infrastruktura.

Razmestuvaweto na stopanskite dejnosti, spored objektivnite faktori, se vr{i na dva na~ina: spontano, so izbor na lokacija na oddelni firmi, pretprijatija, kapaciteti, pogoni, spored odlukite na oddelnite sopstvenici ili menaxeri i programirano, so izgradba spored predviduvawata i odlukite na op{todr‘avnite organi ili na organite vo lokalnata samouprava.

Dvete metodi zaedno ja izrazuvaat prostornata organizacija na stopanstvoto. So ovie dve metodi na odlu~uvawe, prostornata organizacija se ostvaruva, so tekot na vremeto, kako disperzija vo prostorot i kako koncentracija na stopanstvoto na oddelni mesta.

So razmestuvaweto na stopanskite kapaciteti i so aglomeriraweto na naselenieto vo prostorot, se formiraat centri-polovi na razvojot kako {to se gradovite Ohrid i Struga koi{to se vo blizina na postojniot aerodrom "Sv. Apostol Pavle". Polovite na razvoj gi formiraat oskite na razvojot koi vo minatoto se formirale vo zavisnost od geografskite karakteristiki na prostorite, t.e. spored reljefot, te~enijata na rekite i sli~no. Vo dene{no vreme pozna~ajni stanaa delovnite odnosi, me|u~ove~kite komunikacii, geografskite belezi, kako i izgradenite infrastrukturni sistemi i stopanski kapaciteti.

So Prostorniot plan na R. Makedonija definirani se pet oski na razvoj od koi relevantni za analiziraniot prostor za aerodromskiot kompleks se t.n. razvojni oski "Severna" i "Ju‘na". "Severnata razvojna oska" se formirala po Vtorata svetska vojna do denes, vo severniot i zapadniot del na Dr‘avata i gi povrzuva gradovite: Struga-Ohrid-Ki~evo-Gostivar-Tetovo-Skopje-Kumanovo-Kriva P. Ovaa oska prodol‘uva na istok kon]ustendil-R. Bugarija i na zapad kon Elbasan-R. Albanija.

"Ju‘nata oska", koja dosega e retko spomenuvana gi povrzuva gradovite: Struga - Ohrid - Resen - Bitola - Prilep - Kavadarci - Negotino - [tip - Ko~ani- Del~evo i prodol‘uva kon Blagoevgrad vo R. Bugarija, a na zapad prodol‘uva kon Elbasan vo R. Albanija.

Vo Prostorniot plan site ovie oski }e se imaat predvid za prostornata organizacija, a vo prv red za modernizacijata na pati{tata, za izgradbata na dalekuvodi, gasovodi itn.

Site oski koi se zacrtani so Prostorniot plan na Dr‘avata }e se imaat predvid za prostornata organizacija, a vo prv red za modernizacijata na pati{tata, za izgradbata na dalekuvodi, gasovodi itn.

Funkcioniraweto na aerodromskiot kompleks e vo direktna sprega so razvojot na stopanskite dejnosti i vkupnata lokalna i nacionalna ekonomija.

Soglasno opredelbite na Prostorniot plan na R. Makedonija, idniot razvoj i razmestenosta na stopanskite dejnosti na ovoj prostor treba da bazira na primena na principite i standardite za za{tita na ‘ivotnata sredina, osobeno nivna preventivna primena i spre~uvawe na negativnite vlijanija vrz ‘ivotnata i rabotna sredina.

Koristewe i za{titata na zemjodelskoto zemji{te

Za~uvuvaweto, za{titata i racionalnoto koristewe na zemjodelskoto zemji{te e osnovna planska opredelba i glaven preduslov za efikasno ostvaruvawe na proizvodnite i drugite funkcii na zemjodelstvoto, a konfliktnite situacii, koi }e proizleguvaat od razvojot na drugite stopanski i op{testveni aktivnosti, }e se re{avaat vrz osnova na kriteriumi za globalna op{testveno ekonomska racionalnost i opravdanost.

Za optimalno iskoristuvawe na ekolo{kite i drugi uslovi so Prostorniot plan na R. Makedonija do 2020 godina, se predlaga da se koristi reonizacijata spored koja Republikata Makedonija e podelena vo 6 zemjodelsko-stopanski reoni i 54 mikroreoni. Predmetniot lokalitet se nao|a vo Golemo ezerski reon, so 3 mikroreoni.

Pri izrabotka na planskata dokumentacija za predmetnata lokacija, neophodno e vospostavuvawe i po~ituvawe na efikasna kontrola na koristeweto i ureduvaweto na zemji{teto i utvrduvawe na normi i standardi za gradba.

Vrz osnova na Zakonot za zemjodelsko zemji{te (Sl. vesnik na RM br. 135/07 od 08.11.07), prenamena na zemjodelsko zemji{te se regulira so ~lenovite 48, 49, 50, 51. Soglasno ^len 49, pri za fa}awe na novi zemjodelski povr{ini od 1, 2, 3 i 4 bonitetna klasa predvideni so programata za izrabotka na urbanisti~ki planovi, ELS se dol'ni da pribavat soglasnost za trajna prenamena od Ministerstvoto za zemjodelstvo, {umarstvo i vodostopanstvo.

Pred otpo~nuvawe na izrabotkata na Urbanisti~kiot proekt za koj se nameneti Uslovite za planirawe na prostorot potrebno e da se utvrdi bonitetot na zemji{teto i soglasno na toa primena na navedenata zakonska obvrska.

Vodostopanstvo i vodostopanska infrastruktura

So cel da se sogledaat raspolo'ivite vodni resursi soglasno Prostoroniot plan na Republika Makedonija, teritorijata na Republikata vo trite osnovni slivovi na rekite Vardar, Strumica i Crn Drim e podelena na 15 vodostopanski podra~ja. (VP): VP "Polog", "Skopje", " Treska", "P~iwa", "Sreden Vardar", "Gorna Bregalnica", "Sredna i Dolna Bregalnica", "Pelagonija", "Sredna i Dolna Crna", "Dolen Vardar", "Dojran", "Strumi~ko Radovi{ki", "Prespa", "Ohridsko - Stru{ko" i "Debar".

Aerodromot Sv. Apostol Pavle-Ohrid so propratnite sodr'ini, pripa|a na vodostopanskoto podra~je (VP)"Ohridsko - Stru{ko" koe go opfa}a lokalniot sliv na Ohridsko Ezero, slivot na reka Sateska i reka Koselska, kako i slivot na Crn Drim od istekot od Ohridsko Ezero do akumulacijata Globo~ica.

Ohridskoto Ezero pretstavuva priroden rezervoar na voda, no iskoristuvaweto na vodnite resursi treba da bide vnimatelno i dobro koordinirano za da ne dojde do naru{uvawe na bilansniot re'im, a preku toa i na postojniot ekosistemot. Za ezerskite vodi potrebni se kontinuirani

prou~uvawa, stroga i celosna kontrola na koristewe na vodite vo prostorot na slivot.

Soglasno Prostorniot plan na Republika Makedonija i dolgoro~nite planirawa, osnovna cel vo razvojot na vodostopanstvoto e obezbeduvawe na dovolna koli~ina na kvalitetna voda, prvenstveno za vodosnabduvawe na naselenieto i prehranbenata industrija, a potoa za site drugi dejnosti koi proizleguvaat od sega{niot i planiraniot razvoj na prostorot.

Gradot Struga i seloto Misle{evo vo ~ija blizina se nao|a aerodromot se vodosnabduva preku Stru{kiot vodosnabditelen sistem.

Pri obezbeduvaweto na potrebnite koli~ini na voda za aerodromot potrebna e primena na merki i aktivnosti koi }e ovozmo'at kvalitetno, dolgoro~no i ekonomi~no vodosnabduvawe.

Bidejki izvornicite na voda i vodostopanskite sistemi vo odnos na drugite sistemi imaat postrogi barawa vo pogled na razvojot i za{titata potrebno e dosledna primena na merkite od prostornoto planirawe so cel da se za{titat neophodnite prostori za nivniot natamo{en razvoj.

- Oformuvawe i odr'uvawe na za{titnite zoni okolu izvorite i podzemnite vodi za vodosnabduvawe spored standardite za vakov vid na resursi so cel da se za~uva kvalitetot na vodite;
- Zapirawe na trendot na vlo{uvawe na kvalitetot na povr{inskite i podzemnite vodi;
- Podobruvawe na kvalitetot na vodite do nivo na zakonski propi{aniot kvalitet;
- Zaedni~ko koristewe na izvornicite za voda i sinhronizirana izgradba na vodostopanskite objekti so koi se ovozmo'i pove}e potro{uva~i da se snabduvaat so kvalitetna voda.

Dolgoro~noto re{avawe na obezbedenost so voda i za{titata na vodite, treba da se odviva vo nasoka na:

- Namaluvawe na zagubite na voda vo vodosnabditelniot sistemi so racionalno koristewe na vodata, modernizacija na sistemite za vodosnabduvawe i zgolemuvawe na stepenot na iskoristenost;
- Tretirawe na vodata kako proizvod koj ima svoja ekonomska cena kako i site drugi proizvodi;
- Spre~uvawe oddelni parcijalni re{enija koi }e go ote'nuvaat ili onevozmo'uvaat idniot razvoj na kompleksni pozitivni vodostopanski re{enija;

Eden od osnovnite prioriteti vo za{titata na 'ivotnata sredina e za{tita na povr{inskite i podzemnite vodi. Za taa cel potrebna e izgradba na kanalizacioni sistemi za prifa}awe na otpadnite vodi, nivno doveduvawe do pre~istitelna stanica i ispu{tawe vo najbliskiot recipient, po doveduvawe na kvalitetot na vodata do potrebniot stepen.

Proektiraweto i izveduvaweto na kanalizacioniot sistem }e se vr{i po va'e~kite propisi i standardi za izgradba na vakov vid objekti.

Za da se za{titat podzemnite i vodite na prirodnite vodoteci od zagaduvawe so otpadni vodi potrebno e:

- Striktno da se sproveduva principot za za{tita na kvalitetot na vodite na samite izvori{ta na zagaduvawe. Otpadnite vodi pred da se

ispu{tat vo recipientot treba da bidat podlo‘eni na soodveten tretman;

- Izgradba na separacionen kanalizacionen sistem;
- Priklu~uvawe na kanalizacionata mre‘a od aerodromot na sistemot za za{tita na Ohridskoto Ezero

Edna od osnovnite funkcii na re~noto korito e evakuacija na povr{inskite vodi od re~niot sliv i istovremeno transport na erodiran materijal koj se javuva kako vle~en ili suspendiran. Pritokite na Ohridsko Ezero imaat izrazito poroen karakter.

Glavni vodoteci vo "Ohridsko Stru{koto" vodostopansko podra~je se rekata Crn Drim i rekite Koselska i Sateska. Koritoto na Crn Drim i dolniot tek na reka Sateska se regulirani.

Pri pojava na golemi vodi i visoko nivo na Ohridsko Ezero ima opasnost od lokalni poplavi vo Stru{ko Pole.

Poradi nekontrolirano koristewe na nanosot koritata na Crn Drim i Sateska na odredeni potezi se degradirani.

Negativnoto antropogeno vlijanie preku degradacija na koritoto i vegetacijata, odnosno preku "divata" eksploatacija na pesok od re~noto korito, uni{tuvaweto na krajbre‘nata vegetacija, neprevzemawe navremeni merki, doprinesuva za pojavi na dolgoro~ni negativni posledici.

Za{titata na ‘ivotnata sredina podrazbira i za{tita na re~nata mre‘a i regulacija na re~noto korito ne samo od aspekt na za{tita na urbanite sredini, obrabotlivite povr{ini i industriski objekti ili za{titata na kvalitetot na vodite tuku i kako za{tita na re~noto korito kako re~en ekosistem.

Vo idniot razvoj za za{tita na prostorot od poplavi i golemi vodi aktivnostite treba da se naso~at kon:

- Odr‘uvawe i unapreduvawe na krajbre‘nata vegetacija;
- Odr‘uvawe na re~nata mre‘a i na sistemite za za{tita od golemi vodi vo postojano dobra operativna sostojba;
- Prevzemawe na {umsko meliorativni merki na celiot sliv na vodotecite;
- Izgradba na novi za{titni sistemi i nadograduvawe na postojnite;
- Vr{ewe redoven pregled na sostojbite na re~noto korito i po potreba da se intervenira

Sistemot za odbrana od poplavi i golemi vodi e nedeliv od sistemot za odvodnuvawe. Glaven recipient za prifa}awe i odvodnuvawe na vodite od Stru{koto podra~je e rekata Crn Drim. Regulacijata na r. Crn Drim e izvedena na dol‘ina od 10 km. Taa e izvedena so ponisko nivo na dnoto na koritoto za okolu 1,0 m, od potrebite za odvodnuvawe so {to se sozdava mo‘nost za pogolemo sni‘uvawe na nivoto na podzemnite vodi i poefikasno odvodnuvawe.

Vo osnovnata mre‘a za odvodnuvawe na Stru{ko Pole spa|a regulacija na r. Sateska, r. Beli~ka, r. Radoli{ka i na u{te 13 porojni tekovi vo podra~jeto.

Energetika i energetska infrastruktura

Od aspekt na energetikata i energetskata infrastruktura so Prostorniot plan na R.Makedonija se definiraat sostojbite, potrebite i na~inite na zadovoluvawe na potro{uva~kata na raznite vidovi na energija vo Makedonija. Pri toa prioritet se dava na namaluvawe na uvoznata zavisnost na energenti i energija, odnosno zadovoluvawe na potro{uva~kata so doma{no proizvodstvo.

Od postojnite vodovi lokacijata nema konflikt so 110kV vodot Ohrid-Resen i 35kV vodot Me{ei{ta-Struga no 35kV vodot Struga-Leskojca minuva vo ju'niot del od lokacijata za aerodromot. Za bezbedno odvivawe na avio-soobra}ajot, potrebno e da se izvr{i kablirawe na ovoj dalnovod, i da se po~ituva "Pravilnik za tehni~ki normativi za izgradba na nadzemni elektroenergetski vodovi so nominalen napon od 1 kV do 400 kV" (Sl.list na SFRJ br.65/1988 god.).

So Prostorniot plan na RM ne se planira gradba na 110kV vodovi vo ovoj region. Planiraniot 400kV vod kon Albanija minuva severno od lokacijata za aerodromot.

Prirodniot gas, so sega{nata potro{uva~ka, malku e zastapen vo energetskiot sektor vo R. Makedonija. So negova zgolemena upotreba se voveduva ekolo{ki poprifatlivo gorivo koe so svojot hemiski sostav i visoka kalori~na mo}, predstavuva odli~na zamena za naftata, nejzinite derivati, jaglenot i drugite cvrsti goriva. Prirodniot gas ispu{ta pomalku {tetni materii vo odnos na drugite energenti, zaradi {to aerozagaduvaweto e svedeno na minumum.

Izgradeniot krak @idilovo-Skopje e del od me|unarodniot tranziten gasovoden sistem Rusija-Rumunija-Bugarija-Makedonija. Se planira vo idniot period doizgradba na gasovodnata mre'a vo R. Makedonija i povrzuvawe so mre'ite na sosednite dr'avi {to }e ovozmo'i zgolemuvawe na sigurnosta vo snabduvaweto na site regioni vo R. Makedonija no i uramnote'uvawe na potro{uva~kata vo tekot na celata godina.

Pri pro{iruvaweto i natamo{nata doizgradba na gasovodniot sistem se planira da se izgradi delnica Bitola-Resen-Ohrid so {to }e se ovozmo'at povolni uslovi za razvoj na gasovodnata mre'a vo ovoj region. So Prostorniot plan na RM dadena e {emata na vrskite me|u gasnite stanici spored koja {to gasovodot vo ovoj region ima konflikt so aerodromot. Pri natamo{noto izgotvuvawe na urbanisti~kata i proektna dokumentacija na gasovodot, }e se definira to~nata mestopolo'ba na ova delnica od gasovodot i }e se izbegne konfliktnata to~ka, po~ituvaj}i ja pozitivnata zakonska regulativa.

Naselenie

Utvrduvaweto na konceptot na prostornata organizacija, ureduvaweto i koristeweto na teritorijata na Republikata, a vo kontekst na toa i stopanskata struktura, zavisi od razvojot, strukturnite promeni i prostornata distribucija na naselenieto.

Vrz osnova na prognoza za brojot, strukturata, tempoto na raste'ot, kriteriumite za razmestuvawe i podvi'nosta, treba da se poka'e prostorno-vremenskata komponenta na ostvaruvawe na idnata organizacija i ureduvawe preku demografskiot aspekt.

Demografskite proekcii, koi na planiraweto mu davaat nova dimenzija, poka‘uvaat ili treba da poka‘at, kako vo idnina }e se formira naselenieto, negoviot raboten kontingent (rabotna sila) i doma}instvata i kako treba da pridonesat kon sestrano sogleduvawe na idnata sostojba na naselenieto kako proizvoden del, potro{uva~ i upravuva~ - kreator.

Trgnuvaj}i od opredelbata deka populaciskata politika preku sistem na merki i aktivnosti treba da vlijae vrz prirodniot prirast, se ocenuva deka za obezbeduvawe na planski razvoj i izlez od sostojbata na nerazvienost se nametnuva vodeweto aktivna populaciska politika vo soglasnost so mo‘nostite na socio-ekonomski razvoj na Republikata. Vo ovie ramki treba da se vodi edinstvena populaciska politika so diferenciran pristap i merki po oddelni podra~ja, so cel da se postigne optimalizacija vo koristeweto na prostorot i resursite, humanizacija na uslovite za semejniot i op{testveniot ‘ivot na naselenieto, namaluvawe na migraciite, kako i sozdavawe na uslovi za poramnomeren regionalen razvoj na Republikata.

Spored podatocite od Popisot na naselenieto, doma}instvata i stanovite sproveden vo 2002 godina, vkupnoto naselenie vo op{tinata Debarca , vo ~ii administrativni granici se nao|a predmetnata lokacija za koja se nameneti Uslovite za planirawe, iznesuva 5507 ‘iteli.

Kako demografska ramka, naselenieto e zna~ajna kategorija koja treba da se ima vo predvid pri aproksimacijata na potencijalnite rabotni resursi i potencijalnite potro{uva~i i korisnici na site vidovi uslugi.

Urbanizacija

Urbanizacijata kako slo‘en, dinami~en proces treba da pretstavuva osnovna ramka i vlijatelen faktor vo naso~uvaweto na dolgoro~niot prostoren razvoj na Republika Makedonija.

Procesot na urbanizacija se odviva vo op{testveno-ekonomski uslovi vo koi privatnata inicijativa i pazarnoto stopanstvo }e imaat zna~ajno mesto i naso~uva~ka uloga vo definiraweto na perspektivniot dolgoro~en prostoren razvoj.

Za potrebite na Aerodromot Sv. Apostol Pavle-Ohrid-op{tina Debarca se izrabotuva Urbanisti~ki proekt koj so soodvetnite sodr‘ini bi trebalo da predizvika pozitivni impulsi i efekti vrz celoto neposredno okru‘uvawe od aspekt na povisoka organizacija, infrastrukturna opremenost i uredenost na prostorot i se razbira pozitivni ekonomski efekti, ostvaruvawe podobri rezultati i pozitivni efekti vrz lokalnata i nacionalna ekonomija, so maksimalno po~ituvawe i vgraduvawe na normativite i standardi za za{tita na ‘ivotnata sredina.

Vakvite i sli~ni inicijativi na soodveten na~in se vgradeni vo osnovnite celi na urbanizacijata i razvoj i ureduvawe na naselbite, definirani vo Prostorniot plan na R. Makedonija:

- intenzivirawe na funkcionalnite vrski vo domenot na stopanstvoto i uslugite pome|u sosednite centri so koordinirano, zaedni~ko organizirawe na aktivnostite;

‡ sozdavawe uslovi za nepre~eno vr{ewe na osnovnite ~ovekovi aktivnosti (funkcii), obezbeduvawe visok stepen na za{tita na ‘ivotnata sredina i zapazuvawe na principite na odr‘liv razvoj.

Javni funkcii

Organizacijata na javnite funkcii e direktno povrzana so planiraweto i ureduvaweto na naselbite i zavisi od tipot na naselbata, nejzinoto mesto i uloga vo hierarhijata na naselbite i soodvetnoto nivo na centralitet. Koncepcijata na organizacija na javnite funkcii se nadopolnuva i usoglasuva so promenite vo politi~ko-institucionalniot sistem na dr‘avata, kako i so novite tendencii na organizirawe i finansirawe na ovie dejnosti.

Eden od principite na koe se bazira organizirawe to na javnite funkcii vo oddelni podra~ja i nivno uskladuvawe vo planiranata mre‘a na naselbi e i dostapnost na uslugite kon gra|anite vo planiranata mre‘a na javni slu‘bi, kako {to e soobra}ajnata dostapnost.

Predmetnata lokacija na aerodrom Sv. Apostol Pavle-Ohrid -op{tina Debarca e nadvor od urbaniot opfat na najbliskite naselbi i ja zadovoluva soobra}ajnata dostapnost i ovozmo‘uva dnevni kontakti i na pogolemi distanci. Nema preporaki za organizacija na drug tip na javni funkcii na istata lokacija, {to zna~i deka se isklu~eni i mo‘nostite za bilo kakov konflikt pome|u dva tipa na funkcii.

Razvoj i razmestenost na industrijata

Razvojot i prostornata razmestenost na industrijata pretstavuva klu~en faktor i dvi‘e~ka sila za pottiknuvawe na razvojot na vkupnoto stopanstvo i modernizacija na drugite oblasti od stopanskiot i op{testveniot ‘ivot. Efikasnoto i uspe{no sproveduvawe na nasokite i opredelbite za pottiknuvawe na razvojot na proizvodnite industriski dejnosti i nivno racionalno razmestuvawe vo prostorot gi determiniraat pozitivnite promeni i vo drugite segmenti na ekonomijata: porast na vrabotenosta, zgolemuvawe na bruto doma{niot proizvod, podobruvawe na ‘ivotniot standard i dr.

Vrz osnova na soznanijata i opredelbite na nacionalnata strategija za ekonomski razvoj na Republika Makedonija (MANU, 1997), kako i vrz osnova na dosega{niot razvoj, a osobeno konceptot na odr‘liv razvoj. Osnovnite nasoki i strate{ki opredelbi na dolgoro~niot razvoj na industrijata pokraj drugoto se po~ituvawe na investicionite kriteriumi vrz baza na kontinuirano planirawe i prifa}awe na pazarnite kriteriumi na stopanisuvawe i strategijata na razmestenost na industriskite kapaciteti koja ja respektira prostornata struktura na faktorite na razmestenosta vo koi se vbrojuva i soobra}ajnata povrzanost.

Vrz ovie osnovi, vo naredniot period, industriskoto proizvodstvo se o~ekuva da bide zastapeno vo site op{tini i da ostvaruva raste‘ koj }e pridonese za zgolemuvawe na vrabotuvaweto, podobruvawe na uslovite za ‘iveewe na gra|anite na po{irokiot prostor na zemjata.

Vo ovoj kontekst, Urbanisti~kiot proekt za aerodromot Sv. Apostol Pavle-Ohrid-op{tina Debarca osobeno pro{iruvaweto na kargo terminalot }e bide vo funkcija na razvoj na industrijata kako na lokalno taka i na nivo na vkupniot prostor na Dr'avata.

Soobra}aj i vrski

Komunikaciskata mre'a na Republika Makedonija, so~ineta od pove}e komunikaciski potsistemi, e etablirana preku sistemot za soobra}aj i vrski vrz ~ija osnova, pome|u drugoto, se temeli i organizacijata na prostorot na dr'avata. Komunikaciskite sistemi vo Republika Makedonija, koi se od osobeno zna~ewe za razvojot na stopanskite aktivnosti, se o~ekuva da se podobruvaat, unapreduvaat i da se razvivaat vo dve nasoki na razvoj na komunikaciite:

- eksternoto povrzuvawe na dr'avata (strate{ki koridori);
- internoto povrzuvawe vo dr'avata (regionalni i lokalni potrebi).

Osnova za eksternoto povrzuvawe na dr'avata se definiranite komunikaciski koridori soglasno me|unarodnite konvencii i preporaki, {to voedno se i osnova za orientacija kon evropskite i balkanskite opredelbi za ekonomski i tehnolo{ki komunikacii, {to e od osobeno zna~ewe za izvozot.

Osnovata za internoto povrzuvawe vo dr'avata odnosno planirawe i razvoj na patnata mre'a na R. Makedonija se bazira na kategorizacija na pati{tata, na strate{ki definirani me|unarodni koridori za paten soobra}aj, na dosega izgradenata evropska patna mre'a-TEM so "E" oznaka na pati{tata, na dosega izgradenata magistralna i regionalna patna mre'a, kako i na opredelbite od dolgoro~nata strategija za razvoj.

Mre'ata na pati{ta "E" oznaka {to gi definira me|unarodnite koridori za paten soobra}aj niz Republikata se: E-65, E,-75, E-850, E-871.

Mre'ata na pati{ta so "E"oznaka {to gi definira me|unarodnite koridori za paten soobra}aj niz Republika Makedonija relevanten za regionot e:

- E-65 koj se poklopuva so magistralnite pati{ta M-3, M4 i M5: (Srbija)- Blace- Skopje Tetovo-Ki~evo-Trebeni{ta-Ohrid-Bitola-Mexitlija-GR) koridor za paten pravec sever-jug.
- E 850 koj se poklopuva so del od magistralniot pat M4(AL-]afa San-Struga-Trebeni{ta-E65) koridor za paten pravec zapad-istok

Avtopatskata i magistralnata patna mre'a vo Republikata relevantna za predmetniot prostor e:

- M4-(AL-]afa San- Struga-Ki~evo-Skopje-Miladinovci-M1).

Vo idnata patna mre'a na R. Makedonija, osnovnite patni koridori }e gi sledat ve}e tradicionalnite pravci vo nasoka sever-jug (koridor 10), odnosno istok-zapad (koridor 8), {to se vkrstosuvaat vo prostorot pome|u gradovite: Skopje, Kumanovo i Veles. Na toj na~in del od magistralnite pati{ta vo Republika Makedonija }e formiraat tri osnovni patni koridori, {to treba da se izgradat so tehni~ki i eksploatacioni karakteristiki kompatibilni so sistemot na evropskite avtopati{ta (TEM):

- ‡ sever-jug: M-1 (Srbija - Kumanovo - Veles - Gevgelija - GR);
- ‡ istok-zapad: M-2 i M-4 (BG-Kriva Palanka-Kumanovo-Skopje-Tetovo-Struga-AL i krak Skopje- Srbija);
- ‡ istok-zapad: M-5 (BG-Del~evo-Ko~ani- [tip-Veles-Prilep-Bitola-Resen-Ohrid-Trebeni{ta-M4 (krak Bitola-granica so GR),.

Na avtopatskata i magistralnata patna mre'a se nadovrzuvaat regionalnite pati{ta, {to zaedno so lokalnite kategorizirani pati{ta }e ja so~inuvaat patnata mre'a na Republika Makedonija. Relevanten regionalen paten pravec za predmetnata lokacija R-420 Ohrid (Vrska so 501)-Podmoqe – Struga-Rado'da.

Dinamikata za realizacija na mre'ata, {to }e ovozmo'i celosno opslu'uvawe na Republika Makedonija, }e bide vo funkcija na soobra}ajnite potrebi (o~ekuvaniot obem na soobra}ajot), potrebite za integracija vo evropskiot paten sistem, kako i ekonomskata mo} na dr'avata, a trasite na me|unarodnite i magistralnite pati{ta, zadol'itelno }e pominuvaat nadvor od naselenite mesta i se predlaga da se re{avaat so denivelirano vkrstosuvawe so ostanatata patna mre'a.

Koncepcijata za razvoj na 'elezni~kiot sistem bazira na potrebata za modernizacija i pro{iruvawe na 'eleznicata vo celina, kako i povrzuvawe na 'elezni~kata mre'a na Republika Makedonija so soodvetnite mre'i na Republika Bugarija i Republika Albanija. @elezni~kata mre'a na Republika Makedonija, vo planskiot period, treba da ja so~inuvaat:

Magistralni 'elezni~ki linii od me|unaroden karakter:

- Srbija- Tabanovce-Skopje-Gevgelija-GR.....213,5 km
- Srbija - Blace-Skopje..... . 31,7 km
- Srbija -Kremenica-Bitola-Veles.....145,6 km
- BG -Kriva Palanka-Kumanovo.....84,7 km
- AL-Struga-Ki~evo-Skopje.....43,0 km

Vkupno:..... 618,5 km

Pokraj postojnite vrski Tabanovce i Blace na sever, odnosno Gevgelija i Kremenica na jug, }e se izvr{i i soodvetno povrzuvawe na istok kon Republika Bugarija, odnosno na zapad kon Republika Albanija, so {to }e se ovozmo'i celosno integrirawe na makedonskiot 'elezni~ki sistem so soodvetnite sistemi na sosednite dr'avi.

Vo planskiot period do 2020 god. me|udrugoto se o~ekuva razvoj na integralniot transport, odnosno tehni~ko-tehnolo{koto doopremuvawe na Makedonskite 'eleznici za izvr{uvawe na zada~ite i za vklu~uvawe vo me|unarodniot soobra}aj, {to e vo soglasnost so strategijata na razvojot na 'elezni~kiot soobra}aj i so realnite mo'nosti na Republika Makedonija.

Vozdu{en soobra}aj-Vozdu{nite pati{ta vo Republika Makedonija se integralen del od evropskata mre'a na vozdu{ni koridori so {irina od 10 nauti~ki milji vo koi kontrolirano se odvivaat preletite nad teritorijata na dr'avata.

Primarnata aerodromska mre'a vo Republika Makedonija treba da ja so~inuvaat vkupno 4 aerodromi za javen vozdu{en soobra}aj, i toa vo Skopje, Ohrid, Strumica i Bitola. Aerodromot vo Skopje da se osposobi za priem i

otprema na interkontinen-talni avioni (so prodol'uvawe na postojnata poletno-sletna pateka, ili so izgradba na nov aerodrom na druga lokacija), aerodromot vo Ohrid da se rekonstruira vo povisoka-II kategori-ja, a novite aerodromi {to se predviduvaat vo Strumica i Bitola da bidat so dominantna namena za kargo transport na stoki.

Sekundarnata aerodromska mre'a se predlaga da ja so~inuvaat sega{nite 5 rekonstruirani i tehni~ki doopremeni sportski aerodromi i vkupno 15 aerodromi za stopanska avijacija, od koi 7 novi. Pokraj toa treba da se uredat i okolu 20 tereni za dopolnitelen razvoj na vozduhoplovniot sport i turizam vo soglasnost so me|unarodnite propisi za vakov vid na aerodromi.

Navedenite pokazateli ja potvrduvaat dobrata postavenost na aerodromot za vo odnos na soobra}ajnite pravci i tekovi vo R. Makedonija.

Telefonska mre`a: AD "Makedonski Telekomunikacii" za svoite korisnici obezbeduva {irok opseg na uslugi kako {to se: govorni uslugi (vklu~uvaj}i uslugi so dodadena vrednost), uslugi za prenos na podatoci, pristap do Internet, mobilni telekomunikacioni uslugi, javni govornici. Telekomunikacionite uslugi se obezbeduvaat vrz osnova na dobro vospostavenata telekomunikaciona mre'a so primena na najsovremeni tehnologii.

Telefonskite korisnici vo ova podra~je vo telekomunikaciskiot soobra}aj se priklu~eni preku telefonskata centrala-stepenot vo Trebeni{ta. Pri izrabotka i realizacija na proektnata dokumentacija neophodno e da se pobara soglasnost od AD "Makedonski Telekomunikacii"-Ohrid.

Mobilna Telefonija : Korisni~ki kompanii za mobilna telefonija vo Makedonija se T-Mobile, ВИП i Kosmofon. Tie vo svoite sekojdnevni razvojni aktivnosti vr{at:

- Kvalitetno mre'no pokrivawe so mobilen signal na:
  - regioni, op{tini, naseleni mesta,
  - podra~ja od javen interes (kulturno-istoriski, sportski, stopanski, industriski, pograni~ni zoni i dr.)
  - soobra}ajna i transportna infrastruktura
- Izgotvuvawe na proekti za razvoj na GSM mre'ata soglasno postoe~kata infrastruktura na terenot
- Usoglasuvawe na razvojnite planovi so oddelni institucii na dr'avata (ministerstva, upravi i sl.).

Celiot ovoj region pokrien e so signal na mobilna telefonija od trite kompanii.

Za{tita i unapreduvawe na `ivotna sredina

Od aspekt na za{tita na 'ivotnata sredina, Urbanisti~kite proekti treba da se usoglasat so Prostorniot plan na Republika Makedonija. Vrz osnova na re'imot za za{tita, predviden so Prostorniot plan, se organizira raspored na aktivnosti i izgradba na objekti, koi gi ispolnuvaat barawata postaveni so odr'liviot stopanski razvoj i sovremeniot tretman na za{titata.

Naru{uvaweto na prirodnite procesi vo ‘ivotnata sredina se javuva kako posledica na neracionalnoto iskoristuvawe na prirodnite resursi i ‘ivotniot prostor, preku: degradirawe na po~venite povr{ini pod dejstvo na prirodniot ili antropogeniot faktor; prenamena na zemjodelsko zemji{te so visoka bonitetna klasa za neproduktivni ili pomalku produktivni celi; primena na zastareni proizvodstveni tehnologii vo industrijata i t.n.

Merkite i aktivnostite koi se prevzemaat vo nasoka na racionalno iskoristuvawe na prostorot i za{titata na ‘ivotnata sredina, pri {to se zemeni vo predvid i posebnite interesi na prostornoto ureduvawe i razvoj se:

- sproveduvawe na postojnite zakoni i propisi so koi se za{tituva prostorot, resursite i nacionalnoto bogatstvo,
- organizirawe i ureduvawe na prostorot so cel da se postigne sevkupen razvoj, posebno vo odnos na:
  - stopanisuvaweto na zemjodelskoto zemji{te, {umite, vodite i dr.
  - za{titata na prirodnoto i sozdadenoto bogatstvo,
- utvrduvawe na nasokata i kriteriumite za ureduvawe na prostorot nadvor od grade‘nite podra~ja so pomo{ na stru~ni upatstva od resorite na zemjodelstvoto, vodostopanstvoto, {umarstvoto i za{titata na ‘ivotnata sredina. Neophodno e da se posveti pogolemo vnimanie na planiraweto na infrastrukturnite koridori i objekti so prioritetno koristewe na postojnite trasi i pomalku vredni prostori.

So ogled na lociranosta na aerodromot "Sv. Apostol Pavle-Ohrid" vo neposredna okolina na Ohridskoto ezero, potrebno e da se ima vo predvid za{titata na Ohridskoto ezero od UNESCO, Zakonot za za{tita na Ohridskoto, Prespanskoto i Dojranskoto ezero (Sl.v. na SRM br.45/77, 8/80, 51/88, 10/90 i 62/93) i Zakonot za za{tita na prirodata (Sl.v. na RM, br.67/04, br.14/06 i br.84/07).

Zakonskata regulativa, vrz osnova na koja se ureduva oblasta, od aspekt na za{tita na ‘ivotnata sredina i koja e potrebno da se primeni pri izrabotka na urbanisti~kiot plan e slednata:

- Zakon za ‘ivotna sredina (Sl. v. na RM, br.53/05, br.81/05 i br.24/07);
- Zakon za za{tita na prirodata (Sl.v. na RM, br.67/04, br.14/06 i br.84/07);
- Zakon za kvalitetot na ambientniot vozduh (Sl.v. na RM, br.67/04 i br.92/07);
- Zakon za upravuvawe so otpadot (Sl.v. na RM, br.68/04 i br.107/07);
- Zakon za za{tita od bu~ava vo ‘ivotnata sredina (Sl.v. na RM, br.79/07);
- Zakon za za{tita i spasuvawe (Sl.v. na RM, br.36/04);
- Zakon za vodi (Sl.v. na RM, br.4/98);
- Uredba za klasifikacija na vodite (Sl.v. na RM, br.18/99);
- Uredba za kategorizacija na vodite (Sl.v. na RM, br.18/99);
- Zakonot za za{tita na Ohridskoto, Prespanskoto i Dojranskoto ezero (Sl.v. na SRM br.45/77, 8/80, 51/88, 10/90 i 62/93);
- Pravilnik za standardi i normativi za Urbanisti~ko planirawe (Sl.v. na RM, br.78/06) i drugi zakonski i podzakonski akti.

So cel da se obezbedi za{tita na ‘ivotnata sredina i zapazuvawe na postavenite standardi, pri izrabotkata na Urbanisti~ki proekt za aerodrom Sv. Apostol Pavle-Ohrid, op{tina Debarca, potrebno e da se ima vo predvid slednoto:

- Soglasno Zakonot za ‘ivotna sredina (Sl.v. na RM, br.53/05, br.81/05 i br.24/07) i Uredbata za opredeluvawe na proektite i za kriteriumite vrz osnova na koi se utvrduva potrebata za sproveduvawe na postapkata za ocena na vlijanijata vrz ‘ivotnata sredina (Sl.v. na RM, br.74/05), investitorot e dol‘en da izraboti studija za ocenka na vlijanieto na proektot vrz ‘ivotnata sredina;
- Pri planiraweto na lokacijata da se po~ituva za{titna zona na patot, soglasno Zakonot za javni pati{ta (Sl.v. na RM, br.26/96);
- Za realizirawe na postavenite celi soglasno Zakonot za za{tita od bu~ava vo ‘ivotnata sredina (Sl.v. na RM, br.79/07), kako i zaradi nivno planirawe se izrabotuvaat strate{ki karti za bu~ava za glavni aerodromi i akcioni planovi za bu~ava;
- Monitoring na sostojbata vo oblasta na bu~avata so cel vospostavuvawe na edinstvo i standardi vo sozdavaweto i funkcioniraweto na sistemite za monitoring i kontrola, kako i odr‘uvawe na seopfatna baza na podatoci potrebni za pregled i upravuvawe so sostojbite so bu~avata, soglasno Zakonot za za{tita od bu~ava vo ‘ivotnata sredina (Sl.v. na RM, br.79/07);
- Predviduvawe na soodvetni tehni~ki zafati za pre~istuvawe na otpadnite vodi (mehani~ko, biolo{ko i hemisko) i implementacija na tehnologii koi }e ovozmo‘at nivno povtorno iskoristuvawe za istata ili druga namena. Kvalitetot na vodata {to se ispu{ta treba da bide ekvivalenten na kvalitetot na vodata vo recipientot, odnosno vo soglasnost so Uredbata za klasifikacija na vodite i Uredbata za kategorizacija na vodite;
- Zadol‘itelno ispituvawe na pre~istenite otpadni vodi pred ispu{tawe vo najbliskiot recipient, so cel da se usoglasat vrednostite na koncentracijata na materiite prisutni vo pre~istenata otpadna voda so grani~nite vrednosti na maksimalno dozvolenite koncentracii na materiite prisutni vo recipientot, dadeni vo Uredbata za klasifikacija na vodite (~len 4, Sl.v. na RM, br.18/99);
- Zadol‘itelna implementacija na uredi za redukcija ili celosno eliminirawe na emisiite vo atmosferata;
- Monitoring na otpadnite gasovi, soglasno Zakon za kvalitet na ambientniot vozduh (~len 45 i 47, Sl.v. na RM, br.67/04);
- Soglasno so ~len 7 od Zakonot za upravuvawe so otpad (Sl.v. na RM, br.68/04 i br.107/07), sozdava~ite na otpad se dol‘ni vo najgolema mo‘na mera, da go izbegnat sozdavaweto na otpad i da gi namalat {tetnite vlijanija na otpadot vrz ‘ivotnata sredina, ‘ivotot i zdravjeto na lu|eto. Pri upravuvawe so otpadot po prethodno izvr{enata selekcija, otpadot treba da bide preraboten po pat na reciklirawe, povtorno upotreben vo istiot ili vo drug proces za ekstrakcija na sekundarnite surovini ili pak da se iskoristi kako izvor na energija;
- Posle soodvetniot tretman se prepora~uva deponirawe na inertnite otpadni materii vo najbliskata deponija;
- Da se obezbedi za{tita na planiranite koridori nameneti za energetska infrastruktura od gradba na objekti i druga infrastruktura;
- Planirawe na sovremena infrastruktura i novi tehnologii vo proizvodstvoto;

- Poradi blizinata na Ohridskoto ezero koe so svoite geografski, reqefni, hidrografski i ambientalni vrednosti predstavuva spomenik na prirodata, potrebno e posebno vnimanie da se obrne na siluetite na novopredvidenite objekti i kompleksi i nivnata viso~ina, za koi e neophodno da se vklopat vo dinami~niot, raznoviden i bogat pejza‘ vo edna prostorno-estetska i funkcionalna celina;
- Da se po~ituvaat opredelbite od "dosieto za upis na Ohridskoto prirodno i kulturno-istorisko podra~je vo UNESKO" i toa: regulirana za{tita na krajbre‘nite prostori vo dlabo~ina od 300-1000 metri vo zavisnost od uslovite na reqefot i potecijalnata opasnost od degradacija; regulirawe i planski rast i razvoj na postoe~kite naselbi (gradovi i sela) vo krajbre‘niot prostor na ezeroto; izgradba na turisti~ki naselbi dol‘ bregot na ezeroto so ograni~en kvantum na turisti~ka ponuda koja ne ovozmo‘uva degradirawe na vrednostite na prostorot i t.n.

Konceptot na za{tita na ‘ivotnata sredina se bazira na op{tite i posebni celi i nasoki za za{tita na posebnite prirodni vrednosti, me|u koi pri planirawe na Urbanisti~ki proekt za aerodrom Sv. Apostol Pavle-Ohrid, op{tina Debarca posebno treba da se vnimava na slednoto:

- Vo ime na za~uvuvawe na ambientalnite, estetskite i rekreativnite potencijali na prostorot, te‘i{te treba da se stavi na za{titata, unapreduvaweto i adekvatno koristewe na prirodnite predeli, ambientite i pejza‘ite vo prostorot;
- Maksimalni zalo‘bi za strogo po~ituvawe na site propisi {to proizleguvaat od Zakonot za za{tita na Ohridskoto, Prespanskoto i Dojranskoto ezero (Sl.v. na SRM br.45/77, 8/80, 51/88, 10/90 i 62/93);
- Pri izrabotkata na Urbanisti~kiot proekt da se implementiraat planski merki za za{tita na biodiverzitetot;
- Odr‘uvawe na krajbre‘nata vegetacija za za{tita od eroziven nanos;
- Da se obezbedat za{titni pojasi so visoko zelenilo vo pogled na kompleksnata za{tita na prostorot, osobeno pokraj soobra}ajnicite;
- Bogato hortikulturno ureduvawe na slobodnite povr{ini na kompleksot.

Potrebno e da se potencira deka sozdava~ot i/ili poseduva~ot na otpadni materii i emisii gi snosi site tro{oci za sanacija na eventualno predizvikanite naru{uvawa vo ‘ivotnata sredina.

Za{tita na prirodno nasledstvo

Od oblasta na za{tita na prirodata (prirodnoto nasledstvo i biolo{kata i predelskata raznovidnost), Urbanisti~kite proekti treba da se usoglasat so Prostorniot plan na Republika Makedonija na toj na~in {to, vrz osnova na re‘imot za za{tita, }e se organizira raspored na aktivnosti i izgradba na objekti koi }e se usoglasat so barawata koi gi postavuva odr‘livoto koristewe na prirodata i sovremeniot tretman na za{titata.

Posebno vnimanie pri za{titata na prirodata, treba da se obrne na na~inot, vidot i obemot na izgradbata {to se predviduva vo za{titenite prostori za da se odbegnat ili da se nadminat sudirite i koliziite so inkompatabilnite funkcii. Za taa cel e neophodno po~ituvawe na slednite principi:

‡ optimalna za{tita na prostorite so isklu~itelna vrednost;
‡ optimalna za{tita na proizvodnite prirodni potencijali i unapreduvawe na prirodnite blaga;
‡ za~uvuvawe na dominantnite karakteristiki na postojnata sostojba;
‡ racionalna izgradba na infrastrukturata;
‡ koncentracija i ograni~uvawe na izgradbata;
‡ optimalna izgradba na rekreativnata infrastruktura;
‡ pravilen izbor na soodvetna lokacija.

Soglasno Zakonot za za{tita na prirodata (Sl.v. na RM br.67/04, br.14/06 i br.84/07) i Zakonot za ‘ivotna sredina (Sl.v. na RM br.53/05, br.81/05 i br.24/07) potrebno e vnesuvawe na merki za za{tita na prirodata pri planiraweto i ureduvaweto na prostorot, koi treba strogo da se po~ituvaat.

Od Studijata za za{tita na prirodnoto nasledstvo izrabotena za potrebite na Prostorniot Plan na Republika Makedonija, vo op{tina Debarca vo blizina na prostorot predviden za izrabotka na Urbanisti~ki proekt za aerodrom Sv. Apostol Pavle - Ohrid, ima evidentirano prirodno nasledstvo koe bi bilo zagrozeno ili bi se naru{ila biolo{kata i predelskata raznovidnost vo toj prostor i toa:

OHRIDSKO EZERO SP (spomenik na prirodata-za{titen)

Vo Ohridskoto Ezero zaradi geografskata izoliranost i povolnite hidrografski uslovi, za~uvani se i vo nego ‘iveat okolu 146 vidovi endemi~ni organizmi. Eden del od niv pretstavuvaat ‘ivi fosili re~isi neizmeneti od vremeto na tercier navamu-endemskiot sunger, reliktnite vidovi pol‘avi (nad 27) od koi 86% se endemi~ni, nekolkute reliktni vidovi glisti, ohridskata pastrmka (Salmo letnica), belvicata (Acantolingua ochridana) i drugi vidovi ribi so endemski karakter kako i pogolem broj reliktni vidovi algi me|u koi najbrojni se dijatomeite. Zaradi vakvoto bogatstvo so prirodni vrednosti, Ohridskoto Ezero vo 1979 god. e vneseno vo Spisokot na svetskoto nasledstvo kako prirodno dobro, a vo 1980 god. poradi zna~ajnite kulturno-istoriski vrednosti vo po{irokiot prostor toa e nominarano i kako Ohridsko prirodno i kulturno-istorisko podra~je.

Povr{inata na ezeroto iznesuva 23000 ha.

Va‘i za edno od najzna~ajnite turisti~ki znamenitosti vo Makedonija i so kulturno istorisko zna~ewe od svetski razmeri; nau~no-istra‘uva~ki zoolo{ki objekt i so posebni geomorfolo{ki i hidrolo{ki vrednosti; objekt so mnogustrana biolo{ka namena; biotop na slatkovodna fauna i ornitofauna;

Prisutni negativni pojavi od antropogeni dejstvija: divi deponii, divogradbi, nasipuvawe na delovi od krajbre‘jeto so grade‘en {ut, opasnost od zagaduvawe na izvorite kaj Sv. Naum od postojnata soobra}ajnica. Treba da se prevzemat rigorozni merki za spre~uvawe na prisutnate degradacii.

Me|unaroden status: Kategotija III po IUCN i re‘im na za{tita 2, 4, 5 i 7.

Mo‘e da konstatirame deka prostorot predlo‘en za izrabotka na Urbanisti~ki proekt za aerodrom Sv. Apostol Pavle - Ohrid, op{tina Debarca, se nao|a vo blizina na za{titen spomenik na prirodata Ohridsko Ezero, zaradi {to e potrebno da se predvidat soodvetni merki za za{tita soglasno Zakonot za za{tita na prirodata i strogo da se po~ituvaat re‘imite za za{tita, soglasno valorizacijata dadena vo Prostorniot plan na RM (2004

godina) - studija za za{tita na prirodnoto nasledstvo, kako i za{titnite kategorii sprema Komisijata za nacionalni parkovi i za{titeni podra~ja (**Commission on National Parks and Protected Areas** kratenka **CNPPA)** pri Me|unarodniot sojuz za za{tita na prirodata i prirodnite bogatstva (**International Union for Conservation of Nature and Natural Resources -** kratenka **IUCN**).

Za{titna kategorija prema Me|unarodniot sojuz za za{tita na prirodata i prirodnite bogatstva (International Union for Conservation of Nature and Natural Resources - kratenka IUCN):

Me|unaroden status: **IUCN III** - Spomenici na prirodata

Ovie kategorii obi~no sodr'at edna ili pove}e specifi~ni prirodni obele'ja so izvonredno nacionalno zna~ewe, koi poradi edinstvenosta i retkosta, moraat da bidat za{titeni. Ovie specifi~ni karakteristiki za da bidat idealno za{titeni treba da bidat oslobodeni od naru{uvawata sozdadeni so ~ove~kite aktivnosti ili tie aktivnosti treba da bidat svedeni na najmala mo'na mera, t.e. ne treba da postoi evidencija na takvi aktivnosti. Ovie oblasti ne se po golemina odredeni dokolku sodr'at razli~nost na karakteristiki ili reprezentativni ekosistemi koi }e gi opravdaat nivnite vklu~uvawa kako nacionalen park. Goleminata ne e zna~aen faktor, ovie oblasti treba samo da bidat dovolno golemi za da go za{titat integritetot na polo'bata. Iako ovaa kategorija mo'e da ima rekreativna i turisti~ka vrednost, treba da bide upravuvana taka, za da bide relativno oslobodena od ~ovekovoto voznemiruvawe.

Ovie oblasti mo'e da gi poseduvaat ili upravuvaat dve centrali ili drugi dr'avni vladini agencii ili organizacii tolku dolgo kolku e potrebno da se osigura deka }e bidat uredeni kon za{tita na nivnite va'ni karakteristiki za podolg period.

Za{titni re'imi, soglasno valorizacijata dadena vo Prostorniot plan na Republika Makedonija (2004 godina) - ekspertski elaborat za za{tita na prirodnoto nasledstvo:

RZ 2: Re'im na za{tita za povr{inski geomorfolo{ki spomenici

Ograni~uvawa:

Sprema pravilata treba da bide zabraneta sekoja dejnost koja bi go obezvrednila, o{tetila ili uni{tila spomenikot i bi mu ja izmenila negovata svoevidnost, koja posebno se odnesuva na:

– grade'ni raboti (gradewe pati{ta i infrastrukturni objekti), otkopuvawe ili zasipuvawe na terenot, vo potesnoto podra~je na spomenikot na prirodata;

– gradewe na site vidovi gradbi vo potesnoto podra~je na spomenikot na prirodata;

– postavuvawe ili polagawe na povr{inski energetski vodovi na potesnoto podra~je na spomenikot na prirodata (na pr. elektri~ni vodovi, gasovodi, naftovodi, telefonski vodovi i t.n.);

– kopawe ili stopansko iskoristuvawe na rudnite bogatstva na potesnoto podra~je ili spomenikot na prirodata;

– frlawe otpadoci na po{irokoto ili potesnoto podra~je na spomenikot na prirodata;

– postavuvawe reklamni ili drugi vidovi tabli, znamiwa ili svetlosni natpisi na po{irokoto podra~je na spomenikot na prirodata;

– sokrivawe ili naru{uvawe na pova‘nite vidici na spomenikot so novi gradbi, ogradi, anteni, ‘i~ani vodovi i t.n. na po{irokoto ili potesnoto podra~je na spomenikot;

– izveduvawe na ekskurzii, sportovi (na pr. ka~uvawe po karpesti obelisci) koi se opasni za izvr{uva~ot, no i za prirodniot somenik.

Po isklu~ok i po prethodna soglasnost na soodvetnata slu‘ba za za{tita mo‘no e:

‡ da se uredi spomenikot na prirodata za poseta na javnosta (da se izgradat na pr. vrvici i pati{ta za posetitelite, vidici, odmorali{ta, da se napravat ogradi, tabli so izvestuvawa ili zabrani i t.n.);

‡ otstranuvaweto na vegetacijata poradi podobar izgled na spomenikot na prirodata (na primer: kastrewe drvja i grmu{ki {to go zapiraat vidikot kon spomenikot) i t.n.

‡ takvo nau~no istra‘uvawe, koe bi mo‘elo da ja zagrozi karakteristikata na spomenikot na prirodata (na pr. zemawe na kameni uzorci, sondirawe na terenot i t.n.);

‡ postavuvawe na spomen tabli na po{irokoto podra~je na spomenikot na prirodata.

Zabele{ka:

Doma{nite nau~no istra‘uva~ki organizacii koi se zanimavaat so geomorfolo{ki i drugi prirodonau~ni istra‘uvawa mo‘at da dobijat op{ta dozvola za nau~ni istra‘uvawa na geomorfolo{kite spomenici otkako ke gi zasnovaat svoite potrebi i otkako }e bidat zapoznaeni so porano navedenite i so drugi mo‘ni za{titni uslovi i pravila. Na soodvetnata slu‘ba za za{tita treba samo da i ja javat datata i dol‘inata na vremetraeweto na sekoja poseta i vidot na nau~no istra‘uvawe kako i imeto (imiwata) na istra‘uva~ite odnosno sorabotnicite, koi go izvr{uvaat ispituvaweto.

RZ 4. Re‘im na za{tita za hidrolo{ki spomenici

Ograni~uvawa:

Sopravilata e zabraneto:

‡ sekakvo zagaduvawe na vodata (na pr. da se ispu{taat tehnolo{ki otpadni vodi, te~ni otpadoci, kanalizaciski vodi i tn.);

‡ da se iskoristuvaat hidroenergetski (na pr. gradewe na brani, sobirni ezera za prote~ni, derivaciski ili precrpni elektrani, da se gradat drugi razni hidroenergetski objekti i t.n.);

‡ da se menuva prirodnata temperatura na vodata (na pr. pri upotreba na vodata za ladewe na energetski ili industriski objekti);

‡ sekoja druga promena na sostavot na vodata (na pr. promena na pH, na koli~estvoto na organski ili neorganski rastopeni no cvrsti vo vodata materii);

‡ menuvawe na vodniot re‘im (na pr. vremeno ili stalno odzemawe ili dodavawe voda);

‡ pogolemi regulaciski grade‘ni raboti (na pr. promena na nasokata, oblikot ili dlabo~inata na koritoto, gradewe na pragovi, utvrduvawe na bregovite so zidani ili betonski nasipi, gradewe na vodeni pre~ki i t.n.);

‡ da se gradat gradbi od site vidovi na bregot ili vo neposredna blizina na bregot (na pr. stanovi ili vikendici, turisti~ki objekti, stopanski gradbi, parkirali{ta);

‡ da se ograni~i pristapot do vodata dokolku toa ne e od za{titni pri~ini ili za za{tita na obrabotlivite povr{ini vo blizina (na pr. ogradi, dolovi i drugi pre~ki i t.n.);

‡ frlawe ili pu{tawe na site vidovi otpadoci vo koritoto, na bregot ili vo neposrednata blizina na vodata,;

‡ vozewe so motorni ~amci (osven so elektri~ni motori na akumulator).

Po isklu~ok i po prethodna soglasnost na sootvetnata slu'ba za za{tita mo'no e:

‡ da se gradat pati{ta, mostovi i infrastrukturni objekti na potesnoto podra~je na hidrolo{kiot objekt odnosno vodniot tek;

‡ da se menuva krajbre'nata vegetacija (na pr. da se proreduvaat i se~at drvja i grumu{ki, da se zasaduvaat bregovite i t.n.);

‡ da se vnesuvaat (voveduvaat) novi 'ivotinski ili rastitelni vidovi vo vodata ili na krajbre'jeto;

‡ da se odzema sprud, pesok ili kali{te od krajbre'jeto, sprudi{tata ili od dnoto na koritoto, pomali regulaciski, grade'ni raboti (~istewe na dnoto na opredeleni delovi i t.n.).

Zabele{ka:

Navedenite ograni~uvawa ne va'at za postojanata sostojba koja mo'ebi ne e vo sklad so za{titeniot re'im osven ako toa ne e vo oddelni primeri navedeno.

Dozvoleno e:

‡ vozewe so ~amci i edrewe;

‡ da se posetuvaat bregovite;

‡ da se zadr'uva okolu vodata (na pr. son~awe);

‡ da se {eta okolu vodata ako toa ne e vo sprotivnost so drugi interesi (na pr. stopanski, vodnoza{titni ili ribolovni);

‡ ribolov (vo soglasnost so propisite za ribarstvo);

‡ kapewe, istra'uvawe na vodenata fauna i flora hidrolo{ki i drugi prirodonau~ni istra'uvawa.

RZ 5: Re'im na za{tita za botani~ki spomenici na prirodata

Ograni~uvawa:

So pravilata e zabraneto:

‡ sekoja rabota koja bi gi izmenila rastitelniot sostav na samiot lokalitet odnosno biotop, na pr. otstranuvawe ili menuvawe na vegetacijata. Menuvawe na vodnata sostojba (na pr. ispu{tawe, digawe ili spu{tawe na nivoto od vodata, menuvawe na kiselosta ili alkalnosta na po~vata, poplavi, otstranuvawe na zemjata ili kamenitata podloga, zasipuvawe, frlawe na otpaden materijal i t.n.), gradewe na site vidovi zemjeni raboti);

‡ da se kine cve}e, da se iskopa~uvaat, berat, o{tetuvaat ili kr{at rastenijata (zelenilo, drvja i grmu{ki) ili da se uni{tuvaat vegetaciskite formacii koi se pod posebna za{tita (navedeni se vo opisot);

‡ da se sobiraat semiwa i plodovi na rastenijata koi se pod posebna za{tita;

‡ sekakvi drugi raboti na postojniot lokalitet koi {tetno vlijaat na rastenieto ili vegetaciskite formacii, koi se pod posebna za{tita (navedeni se vo opisot);

‡ da se izveduvaat takvi melioraciski ili regulaciski raboti vo okolinata ~ii {tetni posledici mo'e da se osetat na potesniot lokalitet;

‡ da se zagaduvaat povr{inski ili podzemni vodi koi bi gi vlo{uvale rastitelnite uslovi na potesnite lokaliteti;

‡ da se zagaduva vozduhot so pra{ina ili otrovni gasovi {to uslovuva vlo{uvawe na rastitelnite uslovi na potesniot lokalitet.

Po isklu~ok i po prethodna soglasnost na sootvetnata slu'ba za za{tita, mo'no e:

‡ da se sobiraat rastenija, nivnite semiwa ili plodovi za nau~no istra'uvawe ili kulturno vospitni potrebi;

‡ takvo prou~uvawe na oddelni rastitelni vidovi ili vegetaciski formacii, odnosno nivniot biotop, koi mo'at da gi vlo{at rastitelnite uslovi ili da se o{teti populacijata na vidovite.

Zabele{ka:

Doma{nite nau~no istra'uva~ki organizacii koi se zanimavaat so biolo{ki odnosno prirodonau~ni istra'uvawa, mo'at da dobijat op{to odobrenie za nau~ni istra'uvawa na botani~kite spomenici na prirodata, otkako }e gi zasnovaat svoite potrebi i otkako sootvetnata slu'ba }e gi zapoznae so porano navedenite i drugi mo'ni za{titni re'imi. Na sootvetnata slu'ba za za{tita treba da ja prijavat datata i traeweto na sekoja poseta, vidot na nau~noto istra'uvawe i da go javat imeto (ili imiwata) na istra'uva~ite, odnosno sorabotnicite, koi }e ja napravat posetata.

Dozvoleno e:

‡ postojnoto stopansko iskoristuvawe kako na pr. kosewe, pasewe, obrabotka na zemja, {umsko iskoristuvawe (ako ne se posebno navedeni rabotite koi se vo sprotivnost so itnteresite na za{titata);

‡ lov;

‡ ribolov,

‡ poseta na lokalitetite i fotografirawe na rastenijata (ako toa ne e opasno za rastitelnite vidovi ili vegetaciskite formacii i ako toa ne e posebno ograni~eno vo konkretniot primer).

RZ 7: Re'im na za{tita za zoolo{ki spomenici na prirodata

Ograni~uvawa:

Sopravilata e zabrane to:

‡ sekoja rabota koja }e gi izmeni 'ivotnite uslovi na potesniot lokalitet odnosno biotop, na pr. otstranuvawe ili promena na vegetacijata, promena na vodenata sostojba (na pr. isu{uvawe, podigawe ili spu{tawe na nivoto na po~venata voda, poplavi i t.n.) gradewe na site vidovi i zemjeni raboti, otstranuvawe na zemjeni ili kamenesti podlogi, zasipuvawe (frlawe na otpaden materijal);

‡ da se lovat ili sobiraat 'ivotni za nenau~ni raboti, da se brkaat ili uni{tuvaat 'ivotni (vozrasni primeroci ili nivnite razvojni formi) kako i 'ivotinski grupi koi se pod posebna za{tita (navedeni se vo opisot);

‡ da se uni{tuvaat ili o{tetuvaat gnezda ili mesta kade {to 'ivotnite se razmno'uvaat ili zdru'uvaat;

‡ da se predizvikuvaat buki, eksplozii ili vibracii;

‡ ve{ta~ki da se osvetluvaat 'ivotnite, nivnite gnezda, 'ivotinskite 'iveali{ta, zasolni{ta ili mestata kade {to se hranat ili razmno'uvaat 'ivotnite;

‡ na drug na~in da se posegnuva na potesniot lokalitet i na toj na~in {tetno da se vlijae na 'ivotnite koi se pod posebna za{tita (navedeni se vo opisot);

‡ da se izveduvaat takvi melioraciski ili regulaciski raboti vo okolinata ~ii {tetni posledici e mo'no da se osetat na potesnoto podra~je;

‡ da se zagaduvaat povr{inskite i podzemnite vodi koi gi oslabuvaat 'ivotnite uslovi na potesniot lokalitet;

‡ da se zagaduva vozduhot so pra{ina, aerosoli ili otrovni gasovi i na toj na~in da se vlo'uvat 'ivotnite uslovi na potesniot lokalitet.

Po isklu~ok i po prethodna soglasnost na sootvetnata slu'ba za za{tita mo'no e:

‡ da se sobiraat ili lovat primeroci na 'ivotni ili nivnite razvojni formi za nau~no istra'uva~ki ili kulturno vospitni potrebi;

‡ takvi istra'uvawa na oddelni 'ivotinski vidovi ili grupi i nivnite biotopi, koi mo'at da im popre~at na nivnite 'ivotni uslovi;

‡ da se nabquduvaat ili fotografiraat ‘ivotnite pod stru~no vodstvo.

Zabele{ka:

Doma{nite nau~no-istra‘uva~ki organizacii koi se zanimavaat so biolo{ki odnosno prirodonau~ni istra‘uvawa, mo‘at da dobijat op{to odobrenie za nau~ni istra‘uvawa na botani~kite spomenici na prirodata otkako }e gi zasnovaat svoite potrebi i otkako sootvetnata slu‘ba }e gi zapoznae so porano navedenite i mo‘ni drugi za{titni re‘imi. Na sootvetnata slu‘ba za za{tita treba da ja prijavat datata i traeweto na posetata, vidot na nau~noto istra‘uvawe i da go javat imeto (ili imiwata) na istra‘uva~ite, odnosno sorabotnicite, koi ke ja napravat posetata.

Dozvoleno e:

‡ postojano stopansko iskoristuvawe, kako na primer: kosewe, pasewe, obrabotka na zemja, {umsko iskoristuvawe, dokolku vo oddelni primeri ne se nazna~eni oddelnite raboti koi se vo sprotivnost so interesite na za{titata;

‡ lovewe, dokolku ne se odnesuva na vidovite koi se predmet na za{tita i ako ne se oddelno ozna~eni deka se vo sprotivnost so interesite na za{titata;

‡ ribolov, dokolku ne se odnesuva na vidovite koi se predmet na za{tita i ako ne se oddelno ozna~eni deka se vo sprotivnost so interesite na za{titata.

Dokolku pri izrabotka na Urbanisti~kiot proekt ili pri ureduvaweto na prostorot se dojde do odredeni novi soznanija za prirodno nasledstvo koe mo‘e da bide zagrozeno so urbanizacija na ovoj prostor, potrebno e da se predvidat slednite merki za za{tita na prirodnoto nasledstvo:

Ova se del od predvidenite merki:

‡ Utvrduvawe na granicite i ozna~uvawe na site objekti proglaseni i predlo‘eni za proglasuvawe kako prirodno nasledstvo;

‡ Zabrana za vr{ewe na kakvi bilo stopanski aktivnosti koi ne se vo soglasnost so celite i merkite za za{tita utvrdeni so pravniot akt za proglasuvawe prirodnoto dobro ili prostoreniot plan za podra~je so specijalna namena;

‡ Vo podra~jeto i zonite so stroga za{tita dozvoleni se samo nau~no-istra‘uva~ki aktivnosti;

‡ Vo prostorite so karakter na prirodno nasledstvo dozvoleno e koristewe na rastitelni i ‘ivotinski vidovi samo vo sanitarno-zdravstveni celi;

‡ Na podra~jata koi se predlo‘eni za za{tita kako prirodno nasledstvo, izgradbata i ureduvaweto do proglasuvaweto na istite mora da se vr{i soglasno prethodno napravenata valorizacija na prirodnite vrednosti i vlijanijata vrz ‘ivotnata sredina;

‡ Magistralnata i ostanatata infrastruktura (nadzemna i podzemna) da se vodi nadvor od objektite so prirodni vrednosti, a pri pomali zafati potrebno e nejzino estetsko vklopuvawe vo prirodniot pejza‘;

‡ Vospostavuvawe na monitoring, permanentna kontrola i nadzor na objektite so prirodni vrednosti i prezemawe na stru~ni i upravni postapki za sanirawe na negativnite pojavi;

‡ Vospostavuvawe na stru~na sorabotka so soodvetni institucii vo okru‘uvaweto za za{tita na pograni~nite prostori so prirodni vrednosti (parkovi i rezervati);

‡ Po~ituvawe na na~elata za za{tita na prirodata soglasno Zakonot za za{tita na prirodata (Sl.v. na RM br.67/04, br.14/06 i br.84/07).

Za{tita na kulturno nasledstvo

Vo svoeto mileniumsko postoewe, ~ovekovata civilizacija od praistorijata do denes, na teritorija na R. Makedonija, ostavila zna~ajni tragi od vonredni kulturni, istoriski i umetni~ki vrednosti, koi go potvrduvaat postoeweto, kontinuitetot i identitetot na makedonskiot narod na ovie prostori.

Prostorniot aspekt na nedvi'noto kulturno nasledstvo e predmet na analiza vo korelacija so dolgoro~nata strategija za ekonomski, op{testven i prostoren razvoj, odnosno strategijata za za~uvuvawe i za{tita na toa nasledstvo vo uslovi na pazarno stopanstvo.

Republi~kiot zavod za za{tita na spomenicite na kulturata, za potrebite na Prostorniot plan na Republikata, izgotvi Ekspertен elaborat za za{tita na nedvi'noto kulturno nasledstvo vo koj e daden Inventar na nedvi'no kulturno nasledstvo od posebno zna~ewe.

Inventarot sodr'i spisok na registrirani i evidentirani nedvi'ni kulturni dobra, {to podrazbira spisok na nedvi'nite predmeti so utvrdeno svojstvo spomenik na kulturata, odnosno na nedvi'nite predmeti za koi osnovano se pretpostavuva deka imaat spomeni~no svojstvo. Toa se: arheolo{ki lokaliteti, crkvi, manastiri, xamii, bawi, bezisteni, kuli, saat kuli, turbiwa, mavzolei, konaci, mostovi, zgradi, ku}i, stari ~ar{ii, stari gradski jadra i drugi spomenici so nivnite imiwa, lokacii, bliskite naseleni mesta, period na nastanuvawe i op{tinite vo koi se nao|aat spomenicite.

Soglasno Zakonot za za{tita kulturnoto nasledstvo (Sl.vesnik na RM br. 20/04, br. 115/07), vidovi na nedvi'no kulturno nasledstvo se: spomenici, spomeni~ki celini i kulturni predeli.

Zna~aen del od nedvi'noto kulturno nasledstvo (okolu 45%), se nao|a vo ruralnite naselbi i ridsko-planinskite podra~ja, koi se celosno ili delumno napu{teni, {to zna~itelno ja uslo'nuva nivnata za{tita i koristewe.

Na podra~jeto koe e predmet na analiza nema registrirani nedvi'ni spomenici na kulturata (Ekpertен elaborat).

Vo Arheolo{kata karta na Republika Makedonija, koja gi prou~uva predistoriskite i istoriskite sloevi na ~ove~kata egzistencija, od najstarite vremiwa do docniot sreden vek, na analiziranoto podra~je, evidentirani se lokaliteti:

- KO Gorenci - Gorenci, vila rustika od rimsko vreme, se nao|a na 1 km jugozapadno od seloto i severoisto~no od nekropolata Trebeni{ta; Pust Manastir, ranosrednovekovna crkava, se nao|a na okolu 1 km isto~no od seloto na sredinata na zapadnite viso~ini na Vi{ovska Planina; Tigri, naselba od rimsko vreme, se nao|a na 1 km severno od seloto, pod patot {to vodi za Trebeni{ko Kale; Trebeni{ta - Suva ^e{ma, Tri ^equsti, Vrtuqka, nekropola od 'elezno vreme, se nao|a na tri lokacii {to le'at na okolu 1.5 km ju'no od seloto trebeni{ta, a na okolu 200 m isto~no od severniot kraj na pistata na Ohridskiot aerodrom e otkrien golem broj na grobovi od t.n. nakropola Trebeni{ta;
- KO Orovnik - Orovnik, naselba i nekropola helinisti~ko vreme, se nao|a vo centralniot del na seloto, zapadno od selskata crkava; Pod crkvata, nekropola od 'eleznoto vreme, se nao|a zapadno od selskata

crkva; Trojani, nekropola od rimsko vreme, se nao|a na okolu 2.5 km isto~no od seloto, vo pazuvite na Vi{ovska Planina, vo ju'noto podno'je na Trojanska ^uka i neposredno pokraj stariot pat za seloto Dolno Lako~erej;

Spored Prostorniot plan na R.Makedonija, najgolem broj na celi se odnesuvaat na tretmanot i za{titata na kulturnoto nasledstvo vo planovite od ponisko nivo.

Pri izrabotka na planska dokumentacija od ponisko nivo, da se utvrdi to~nata pozicija na utvrdeniot lokalitet so kulturno nasledstvo i vo taa smisla da se primenat planski merki za za{tita na nedvi'no kulturno nasledstvo:

- zadol'itelen tretman na nedvi'noto kulturno nasledstvo vo procesot na izrabotkata na prostornite i na urbanisti~kite planovi od ponisko nivo zaradi obezbeduvawe na planski uslovi za nivnata za{tita, ostvaruvawe na nivnata kulturna funkcija, prostorna integracija i aktivno koristewe na spomenicite na kulturata za soodvetna namena, vo turisti~koto stopanstvo, vo maloto stopanstvo i uslugite i vo vkupniot razvoj na dr'avata;
- planirawe na rekonstrukcija, revitalizacija i konzervacija na najzna~ajnite spomeni~ki celini i objekti i organizacija i ureduvawe na kontaktniot, okolniot spomeni~en prostor zaradi za~uvuvawe na nivnata kulturno-istoriska dimenzija i soodvetna prezentacija;
- izmena i dopolnuvawe na prostornite i urbanisti~kite planovi zaradi usoglasuvawe od aspekt na za{tita na nedvi'noto kulturno nasledstvo;

Soglasno Zakon za prostorno i urbanisti~ko planirawe (Sl. vesnik na RM br. 51/05, br.137/07), vo prostornite i urbanisti~ki planovi, vrz osnova na dokumentacijata za nedvi'noto kulturno nasledstvo, zadol'itelno se utvrduvaat: planski merki za za{tita na spomenicite na kulturata, kako i nasoki za opredeluvawe na re'imot na nivnata za{tita.

Vgraduvaweto sootveten re'im za za{tita na nedvi'noto kulturno nasledstvo vo prostoren i urbanisti~ki plan se vr{i spored za{titno-konzervatorski osnovi za kulturno nasledstvo (Soglasno ~l. 71 od Zakonot za za{tita na kulturno nasledstvo).

Nedvi'noto kulturno nasledstvo, bez ogled dali e vo pra{awe graditelska celina ili poedine~en objekt, kako zaedni~ko kulturno bogatstvo na svetot, vo prostornite i urbanisti~kite planovi treba da se tretira na na~in koj }e obezbedi negovo uspe{no vklopuvawe vo prostornoto i organizacionoto tkivo na gradovite i naselenite mesta ili po{irokite podra~ja i potencirawe na negovite grade'ni oblikovni i estetski vrednosti.

Razvoj na turizmot i organizacija na turisti~kite prostori

Turizmot i ugostitelstvoto so svojata osnovna funkcija-prifa}awe, smestuvawe i istovremeno zadovoluvawe na golem broj raznovidni barawa i 'elbi na turistite, vlijae kako vrz vkupnata ekonomija i razvojot na odredena sredina, a isto taka ima izrazeno vlijanie i vrz prostorot vo koj ja obavuva dejnosta. Turizmot so svoeto multiplicirano vlijanie vo procesot na

stopanisuvawe, posredno i neposredno, gi vklu~uva i drugite granki i dejnosti vo vkupnata ponuda na turisti~kiot pazar. Ova, pred sî, se odnesuva na ugostitelstvoto, trgovijata, soobra}ajot, zanaet~istvoto, zdravstvoto i na razni drugi vidovi uslugi. Isto taka, preku turizmot se nudat i se prodavaat i nematerijalni vrednosti, kako {to se: razni informacii, obi~ai, folklor, zabava, sportsko-rekreativni aktivnosti i sli~no.

Vrz osnova na kompleksno sogledanite prirodni i sozdadeni uslovi i resursi po obem, kvalitet, rasprostranetost ili unikatnost, funkcionalnost, atraktivnost i stepen na aktiviranosta, na teritorijata na R. Makedonija kako posebni celini mo'e da se izdvojat slednite vidovi na turisti~ki potencijali: vodenite povr{ini, planinite, bawite, celinite i dobrata so prirodno i kulturno nasledstvo, tranzitnite turisti~ki pravci, gradskite naselbi, lovnite podra~ja i selata.

Soglasno so osnovnite dolgoro~ni celi, konceptot i kriteriumite za razvoj i organizacija na turisti~kata ponuda, vo Republikata se definirani vkupno 10 turisti~ki regioni so 54 turisti~ki zoni.

Predmetnata lokacija na postoe~kiot aerodrom Sv. Apostol Pavle-Ohrid-op{tina Debarca pripa|a na Ohridsko-Prespanskiot turisti~ki region vo koj se utvrdeni 7 turisti~ki zoni so 41 turisti~ki lokalitet.

Lokacijata pripa|a na turisti~ki prostor so me|unarodno zna~ewe. Funkcijata na postoe~kiot Aerodrom e vo direktna korelacija so razvojot na turizmot. Soglasno postavkite za razvoj i organizacija na turisti~kata dejnost, za nepre~en razvoj na vkupnata turisti~ka ponuda na ova podra~je, se prepora~uva, pri idnata organizacija na stopanskite dejnosti da se po~ituvaat kriteriumite za za{tita i odr'liv ekonomski razvoj.

Za{tita od voeni razornuvawa, prirodni i tehni~ko - tehnolo{ki katastrofi

Soglasno Prostorniot plan na Republika Makedonija i soglasno Zakonot za odbrana (Sl.v.na RM br.42/01), Zakonot za{tita i spasuvawe (Sl.v.na RM br.36/04) i Zakonot za upravuvawe so krizi (Sl.v.na RM br.29/05), prostorot koj e predmet na analiza se nao|a vo region so visok stepen na zagrozenost od voeni dejstva. Spored toa vo soglasnost so ~len 53 od Zakonot za{tita i spasuvawe (Sl.v.na RM br.36/04) zadol'itelno treba da se primenuvaat merkite za za{tita i spasuvawe. Toa opfa}a pred se izgradba na objekti otporni na seizmi~ki dejstvija, regulirawe na vodotecite i izgradba na sistem na odbranbeni nasipi, izgradba na snegoza{titni pojasi i po{umuvawe na golinite, obezbeduvawe na protivpo'arni pre~ki, izgradba na objekti i za{tita i izgradba na potrebnata infrastruktura. Za efikasna za{tita na naselenieto i materijalnite dobra, zadol'itelno treba da se obezbedat sredstva za li~na i kolektivna za{tita, materijalno-tehni~ki sredstva potrebni za sproveduvawe na merkite za za{tita i spasuvawe, obuka za primena na sredstvata za za{tita i spasuvawe vo za toa predvidenite centri.

Obvrska za izgradba na zasolni{ta za osnovna za{tita imaat investitorite na objektite nameneti za telekomunikacii, televiziski, radio i pe~ateni mediumi, zna~ajni industiski i energetski objekti, zna~ajni soobra}ajni objekti i objekti nameneti za javni zdravstveni slu'bi, obrazovanieto i kulturata.

Obvrskata za izgradba na zasolni{ta se odnesuva na zagrozenite zoni. Zagrozenite zoni gi utvrduva Vladata i istite se sostaven del na prostornite i urbanisti~kite planovi. Na~inot na izgradba, odr'uvaweto i koristeweto na zasolni{tata i drugite za{titni objekti i opredeluvaweto na potrebniot broj na zasolni{ni mesta so uredba gi ureduva Vladata.

Obvrskata na planirawe i izgradba na zasolni{ta zaradi za{tita na naselenieto od voeni razurnuvawa vo stanbenite, stopanskite, delovnite, javnite i drugite vidovi na grade'ni objekti e uredeno so pove}e zakoni i podzakonski akti, i toa: Zakonot za odbrana (Sl.vesnik na RM, br.42/2001), Zakonot za za{tita i spasuvawe (Sl. vesnik na RM, br. 36/2004 i 49/04), Zakonot za upravuvawe so krizi (Sl.vesnik na RM, br. 29/2005), Zakonot za prostorno i urbanisti~ko planirawe (Sl.vesnik na RM, br.51/2005 i 137/07), Uredba za na~inot na izgradbata, odr'uvaweto i koristeweto na zasolni{tata i drugite za{titni objekti i opredeluvaweto na potrebniot broj zasolni{ni mesta (Sl.vesnik na RM, br.80/2005), Uredba za sproveduvawe na zasolnuvaweto (Sl.vesnik na RM, br.93/2005), Uredba za na~inot na primenuvaweto na merkite za za{tita i spasuvawe, pri planiraweto i ureduvaweto na prostorot i naselbite, vo proektite i pri izgradba na objektite, kako i u~estvo vo tehni~kiot pregled (Sl.vesnik na RM, br.105/2005), Odluka za utvrduvawe na zagrozeni zoni (Sl.vesnik na RM, br.105/2005), Pravilnikot za pobliska sodr'ina, razmer i na~in na grafi~ka obrabotka na urbanisti~ki planovi (Sl. vesnik na RM, br. 78/2006) i Pravilnik za standardi i normativi za urbanisti~ko planirawe (Sl. vesnik na RM, br. 78/2006 i 140/07).

Seizmi~kite pojavi-zemjotresite se dominantni prirodni nepogodi vo Republika Makedonija, koi mo'at da imaat katastrofalni posledici vrz ~ovekot i prirodata.

Prisutni se niz vekovite, na deset seizmi~ki 'ari{ta vo zemjata ili vo nejzinata pobliska i po{iroka okolina. Zemjotresite so umereni magnitudi (M<6,0) mo'at da predizvikaat seriozni razurnuvawa, bidej}i tradicionalno gradenite objekti, osobeno vo ruralnite sredini, ne mo'at da gi izdr'at ovie zemjotresi bez zna~itelni o{tetuvawa.

Prostorot kade e lociran aerodromot se nao|a vo zona na **VIII** stepeni po Merkalievata skala na o~ekuvani zemjotresi.

Namaluvawe na seizmi~kiot rizik mo'e da se izvr{i so primena na soodvetni merki za za{tita na sozdadenite vrednosti (grade'na intervencija na nosivata konstrukcija na postojnite objekti, zaradi doveduvawe na otpornost protiv najsilnite zemjotresi), odnosno zadol'itelna primena na normativno-pravna regulativa, so koja se uredeni postapkite, uslovite i barawata za postignuvawe na tehni~ki konzistenten i ekonomski odr'liv stepen na seizmi~ka za{tita, kaj izgradbata na novite objekti.

Od ostanatite meteorolo{ki pojavi so karakteristiki na elementarni nepogodi se manifestiraat pojavata na grad, luweni vetrovi i magli.

Kako posebna merka za za{tita od silnite vetrovi, pokraj komunikaciite, pretstavuva izborot na vegetacija.

Vo investicionite proekti treba da se razrabotat merkite za za{tita na ~ovekot, materijalnite dobra i 'ivotnata sredina od prirodnite katastrofi.

Za uspe{no funkcionirawe na za{titata od prirodni i elementarni katastrofi vo procesot na urbanisti~ko planirawe potrebno e da se prevzemat

soodvetni merki za za{tita od po'ari, odnosno eventualnite ~ove~ki i materijalni zagubi da bidat {to pomali vo slu~ai na po'arite.

Vo odnos na dispozicijata na protivpo'arnata za{tita, lokacijata na seloto vo slu~aj na po'ar }e ja opslu'uva protivpo'arnata edinica od Ohrid i Struga.

Vo procesot na planirawe potrebno e da se vodi smetka za konfiguracija na terenot, stepen na zagrozenost od po'ari i uslovi koi im pogoduvaat na po'arite: klimatsko-hidrolo{kite uslovi, ru'ata na vetrovi i sli~no koi imaat vlijanie vrz zagrozenost i za{tita od po'ari.

Zaradi pouspe{na za{tita od vakvite pojavi vo urbanisti~ki planovi se prevzemaat niza merki za otstranuvawe na pri~inite za predizvikuvawe na po'ari, spre~uvawe na nivnoto {irewe, gasnewe i uka'uvawe pomo{ pri otstranuvawe na posledicite predizvikani so po'ari, koi se odnesuvaat na:

- izvorite za snabduvawe so voda, kapacitetite na gradskata vodovodna mre'a i vodovodnite objekti koi obezbeduvaat dovolno koli~estvo voda za gasnewe na po'ari;
- oddale~enosta me|u zonite predvideni za stanbeni i javni objekti i zonite predvideni za industriski objekti i objekti za specijalna namena za smestuvawe lesno zapalivi te~nosti, gasovi i eksplozivni materii;
- oddale~enosta me|u objektite so razli~na namena i otpornost na po'ari na konstrukciite vnatre vo Aerodromot;
- {iro~inata, nosivosta i proto~nosta na pati{tata so koi }e se ovozmo'i pristap na protivpo'arni vozila do sekoj objekt i nivno manevrirawe za vreme na gasnewe na po'arite;

Za{titata od po'ari opfa}a merki i dejnosti od normativen, operativen, organizacionen, tehni~ki, obrazovno-vospiten i propaganden karakter, koi se uredeni so Zakonot za za{tita i spasuvawe (Sl.v. na RM br.36/04) koj e vo soglasnost so direktivite na Evropska Unija, kako i Zakonot za po'arnikarstvo (Sl.v. na RM br: 67/04 i 81/07) i Uredbata za sproveduvawe na za{titata i spasuvaweto od po'ari (Sl.v. na RM br: 98/05).

Vo idniot razvoj za za{tita na prostorot od poplavi i golemi vodi treba da se po~ituvaat nasokite i merkite definirani vo delot na vodostopanstvo. Od ostanatite meteorolo{ki pojavi so karakteristiki na elementarni nepogodi se manifestiraat pojavata na grad, luweni vetrovi i magli. So cel za poefikasna za{tita obavezno e predviduvawe na sovremena gromobranska instalacija i nejzino kontinuirano odr'uvawe. Kako posebna merka za za{tita od silnite vetrovi, pokraj komunikaciite, pretstavuva izborot na vegetacija.

<u>Za{tita od tehni~ko-tehnolo{ki katastrofi</u> Edno od mo'nite i neophodno potrebni preventivni merki za za{tita od tehni~ko - tehnolo{ki katastrofi e planiraweto, koe preku osoznavawe i analiza na sostojbite i opasnostite od mo'nite incidenti, vo odr'uvaweto na instalaciite i opremata, treba da sozdade prifatliv odnos kon 'ivotnata sredina. Pritoa osnovnite metodolo{ki postapki za planirawe i ureduvawe na prostorot se:

- ocenka na sostojbite na prirodnite komponenti na 'ivotnata sredina i stepenot na zagrozenost od pojava na tehni~ki katastrofi;
- ocenka na optovarenosta na prostorot so tehnolo{ki sistemi so odredeno nivo na rizik;

- analiza na me|usebnata zavisnost na prirodnite uslovi i postojnite tehnolo{ki sistemi;
- definirawe na nivoto na postojniot rizik pri redovna sekojdnevna rabota na tehnolo{kite sistemi i pri pojavata na incidentni slu~ai;
- procena na zagrozenosta na lu|eto i materijalnite dobra;
- utvrduvawe na kriteriumite za izbor na optimalna varijanta na za{tita vrz osnova na procenetiot stepen na zagrozenost.
- So primena na ovaa metodolo{ka postapka mo'e de se o~ekuva ostvaruvawe na slednite osnovni celi za za{tita od tehni~ko-tehnolo{ki katastrofi:
- maksimalno usoglasuvawe i koristewe na prostorot od aspekt na za{tita vo ramkite na prostornite mo'nosti;
- vgraduvawe na merkite na koi se zasnovuva organizacijata na za{tita i spasuvawe na ~ove~kite 'ivoti i materijalnite dobra od tehni~ko-tehnolo{ki katastrofi vo opredeluvaweto na namenata na prostorot;
- integrirawe na elementite na zagrozenosta vo ramkite na Aerodromot na pra{awata vrzani so za{titata na 'ivotnata sredina.

Zaradi postignuvawe na celosna za{tita na lu|eto, materijalnite dobra i potesnata i po{irokata 'ivotna sredina postojat tri nivoa na prezemawe na sigurnosni, preventivni merki:

Prvo nivo: gi vklu~uva site merki koi se prezemaat vo odr'uvaweto na opremata i instalaciite, zaradi sigurno koristewe na opasni materijali vo tehnolo{kite procesi i odbegnuvawe na tehnolo{ki katastrofi.

Vtoro nivo: se odnesuva na site merki koi treba da obezbedat ograni~uvawe na emisijata kako posledica od po'ar, eksplozija ili osloboduvawe na hemikalii, {to mo'e da se slu~i vo okolnosti na pogolemi industriski akcidenti.

Treto nivo: vklu~uva merki koi se prezemaat za za{tita na 'ivotnata sredina vo smisol na ograni~uvawe na efektite od emisija na opasni materii, ili posledici od po'ar i eksplozii.

- Pri izrabotkata na planovite od ponisko nivo treba da se ima predvid slednoto:
- potrebata od oformuvawe na sistemot na evidencija i analiza na tehnolo{kite akcidenti, kompaktibilen na sistemot MARS na Evropskata unija, kako baza za evidencija na opasni materijali, prisutni vo tehnolo{kite postrojki i mo'ni pri~ini na katastrofi.
- potrebata od predviduvawe na preventivni merki od strana na stopanskite subjekti za spre~uvawe na tehnolo{ki katastrofi, bazirani vrz analizata na odnesuvaweto na isti ili sli~ni postrojki.
- potrebata od zamena na halogeniranite jaglenovodorodi kako razladni sredstva i propelanti; redukcija na sega{nata emisija na golem broj na opasni supstanci do 50% i redukcija na emisija na benzen, hlormetan, duhloretan, bakar i kadmium od 60-70%; namaluvawe na emisijata na jaglenoroden-dioksid i sulfur-dioksid i defosfatizirawe i denitrificirawe na otpadniot materijal.

- izrabotka na soodvetni planovi i programi za za{tita na naselenieto i edukacija i trening na personalot vo slu~aj na eventualna tehni~ka katastrofa.

Usoglasuvawe na planskata dokumentacija so Prostorniot plan

Site aktivnosti vo prostorot treba da se usoglasat so nasokite na Prostorniot plan na dr'avata, osobeno zna~itelnite i onie koi se odnesuvaat na planiraweto i izgradbata na:

- dr'avnite infrastrukturni sistemi (pati{ta, 'eleznici, vozdu{en soobra}aj, telekomunikacii);
- energetskite sistemi, energovodi i pogolemi vodostopanski sistemi;
- grade'nite objekti va'ni za dr'avata;
- kapacitetite na turisti~kata ponuda;
- stopanskite kompleksi i onie koi se odnesuvaat na pogolemi koncentracii (slobodni ekonomski zoni);
- kapacitetite za koristewe na prirodnite resursi

Posebni merki i aktivnosti za ostvaruvawe na racionalnoto koristewe i za{tita na prostorot, kako i posebni interesi na prostorniot razvoj se:

1. Obezbeduvawe na sproveduvawe na postojnite zakoni i propisi so koi se za{tituva prostorot, resursite i nacionalnoto bogatstvo i se organizira i ureduva prostorot so cel za vkupen razvoj;
1. Racionalno koristewe na podra~jata za gradba i nivno pro{iruvawe ili formiraweto na novi vrz baza na kriteriumite za izgotvuvawe na soodvetna planska dokumentacija;
2. Nasokite i kriteriumite za ureduvawe na prostorot nadvor od grade'nite podra~ja treba da se utvrdat so pomo{na stru~ni osnovi i upatstvata od resorite na zemjodelstvoto, vodostopanstvoto, {umarstvoto i za{titata na 'ivotnata sredina;
3. Utvrduvawe na mo'nostite za koristewe na stopanskite zoni preku vnatre{na transformacija, modernizacija i podobro koristewe na prostorot i opremata;
4. Postapno dislocirawe na zagaduva~kite dejnosti od naselbite;
5. Sozdavawe na uslovi za locirawe na mali stopanski edinici.

ZAKLU^NI SOGLEDUVAWA:

Od aspekt na za{titata na zemjodelsko zemji{te se prepora~uva:

- Pri izrabotka na planskata dokumentacija povr{inite za site sodr'ini treba da se baraat isklu~ivo na povr{ini od poslabi bonitetni klasi (nad IV kategorija). Prioritet e za{titata na zemjodelskoto zemji{te i ograni~uvawe na transformacija na zemji{teto od I do IV klasa vo nezemjodelsko zemji{te.
- Vrz osnova na Zakonot za zemjodelsko zemji{te (Sl. vesnik na RM br. 135/07 od 08.11.07), prenamena na zemjodelsko zemji{te se regulira so ~lenovite 48, 49, 50, 51. Soglasno ^len 49, pri za fa}awe na novi zemjodelski povr{ini od 1, 2, 3 i 4 bonitetna klasa predvideni so programata za izrabotka na urbanisti~ki planovi, ELS se dol'ni da pribavat soglasnost za trajna prenamena od Ministerstvoto za zemjodelstvo, {umarstvo i vodostopanstvo.

Od aspekt na ekonomski osnovi na prostorniot razvoj se prepora~uva:

- Funkcioniraweto na aerodromskiot kompleks e vo direktna sprega so razvojot na stopanskite dejnosti i vkupnata lokalna i nacionalna ekonomija. Soglasno opredelbite na Prostorniot plan na R. Makedonija, idniot razvoj i razmestenosta na stopanskite dejnosti na ovoj prostor treba da bazira na primena na principite i standardite za za{titana 'ivotnata sredina, osobeno nivna preventivna primena i spre~uvawe na negativnite vlijanija vrz 'ivotnata i rabotna sredina.

Od aspekt na vodostopanstvo i vodostopanska infrastruktura se prepora~uva:

- Sinhronizirana izgradba na vodostopanskite objekti so koi }e se ovozmo'i pogolem broj na korisnici da se snabduvaat so kvalitetna voda i spre~uvawe oddelni parcijalni re{enija koi }e go ote'nuvaat ili onevozmo'uvaat idniot razvoj na kompleksni pozitivni vodostopanski re{enija;
- Eden od osnovnite prioriteti vo za{titata na 'ivotnata sredina e za{titata na podzemnite i povr{inskite vodi. Za taa cel potrebna e izgradba na kanalizacioni sistemi za pri fa}awe na otpadnite vodi, nivno doveduvawe do pre~istitelna stanica i ispu{tawe vo najbliskiot recipient po doveduvawe na kvalitetot na vodata do potrebniot stepen prema "Uredba za klasi fikacija na vodite";

Od aspekt na javni funkcii se prepora~uva:

- Lokacijata na postoe~kiot aerodrom Sv Apostol Pavle-Ohrid, e nadvor od urbaniot opfat na najbliskata naselba, taka {to nema preporaki i obvrski za organizacija na drug tip na javni funkcii, na istata lokacija {to zna~i deka se isklu~eni i mo'nostite za bilo kakov konflikt pome|u niv.

Od aspekt na industrija se prepora~uva:

- Urbanisti~kiot proekt za Aerodromot Sv. Apostol Pavle-Ohrid, osobeno pro{iruvaweto na kargo terminalot, }e bide vo funkcija na razvoj na industrijata kako na lokalno taka i na nivo na vkupniot prostor na Dr'avata.

Od aspekt na energetika i energetska infrastruktura se prepora~uva:

- Predlo'enata lokacija ima konflikt so 35kV vodot Struga-Leskojca koj minuva vo ju'niot del od lokacijata za aerodromot i potrebno e da se izvr{i kablirawe na vodot na ova delnica. Aerodromot mo'e da ima konflikt i so gasovodot na delnicata Resen-Ohrid-Struga zaradi {to pri izgotvuvawe na urbanisti~kata i proektna dokumentacija na gasovodot, }e se definira to~nata mestopolo'ba i }e se izbegne konfliktnata to~ka, po~ituvaj}i ja pozitivnata zakonska regulativa.

Od aspekt za{titata na 'ivotna sredina se prepora~uva:

- Soglasno Zakonot za 'ivotna sredina (Sl.v. na RM, br.53/05, br.81/05 i br.24/07) i Uredbata za opredeluvawe na proektite i za kriteriumite vrz osnova na koi se utvrduva potrebata za sproveduvawe na postapkata za ocena na vlijanijata vrz 'ivotnata sredina (Sl.v. na RM, br.74/05), investitorot e dol'en da izraboti studija za ocenka na vlijanieto na proektot vrz 'ivotnata sredina.
- Pri planiraweto na lokacijata da se po~ituva za{titna zona na patot, soglasno Zakonot za javni pati{ta (Sl.v. na RM, br.26/96).
- Za realizirawe na postavenite celi soglasno Zakonot za za{tita od bu~ava vo 'ivotnata sredina (Sl.v. na RM, br.79/07), kako i zaradi nivno planirawe se izrabotuvaat strate{ki karti za bu~ava za glavni aerodromi i akcioni planovi za bu~ava.
- Monitoring na sostojbata vo oblasta na bu~avata so cel vospostavuvawe na edinstvo i standardi vo sozdavaweto i funkcioniraweto na sistemite za monitoring i kontrola, kako i odr'uvawe na seopfatna baza na podatoci potrebni za pregled i upravuvawe so sostojbite so bu~avata, soglasno Zakonot za za{tita od bu~ava vo 'ivotnata sredina (Sl.v. na RM, br.79/07).
- Predviduvawe na soodvetni tehni~ki zafati za pre~istuvawe na otpadnite vodi (mehani~ko, biolo{ko i hemisko) i implementacija na

tehnologii koi }e ovozmo'at nivno povtorno iskoristuvawe za istata ili druga namena. Kvalitetot na vodata {to se ispu{ta treba da bide ekvivalenten na kvalitetot na vodata vo recipientot, odnosno vo soglasnost so Uredbata za klasifikacija na vodite i Uredbata za kategorizacija na vodite.

- Zadol'itelno ispituvawe na pre~istenite otpadni vodi pred ispu{tawe vo najbliskiot recipient, so cel da se usoglasat vrednostite na koncentracijata na materiite prisutni vo pre~istenata otpadna voda so grani~nite vrednosti na maksimalno dozvolenite koncentracii na materiite prisutni vo recipientot, dadeni vo Uredbata za klasifikacija na vodite (~len 4, Sl.v. na RM, br.18/99).
- Zadol'itelna implementacija na uredi za redukcija ili celosno eliminirawe na emisiite vo atmosferata.
- Monitoring na otpadnite gasovi, soglasno Zakon za kvalitet na ambientniot vozduh (~len 45 i 47, Sl.v. na RM, br.67/04).
- Soglasno so ~len 7 od Zakonot za upravuvawe so otpad (Sl.v. na RM, br.68/04 i br.107/07), sozdava~ite na otpad se dol'ni vo najgolema mo'na mera, da go izbegnat sozdavaweto na otpad i da gi namalat {tetnite vlijanija na otpadot vrz 'ivotnata sredina, 'ivotot i zdravjeto na lu|eto. Pri upravuvawe so otpadot po prethodno izvr{enata selekcija, otpadot treba da bide preraboten po pat na reciklirawe, povtorno upotreben vo istiot ili vo drug proces za ekstrakcija na sekundarnite surovini ili pak da se iskoristi kako izvor na energija.
- Posle soodvetniot tretman se prepora~uva deponirawe na inertnite otpadni materii vo najbliskata deponija.
- Da se obezbedi za{tita na planiranite koridori nameneti za energetska infrastruktura od gradba na objekti i druga infrastruktura.
- Planirawe na sovremena infrastruktura i novi tehnologii vo proizvodstvoto.
- Poradi blizinata na Ohridskoto ezero koe so svoite geografski, reqefni, hidrografski i ambientalni vrednosti predstavuva spomenik na prirodata, potrebno e posebno vnimanie da se obrne na siluetite na novopredvidenite objekti i kompleksi i nivnata viso~ina, za koi e neophodno da se vklopat vo dinami~niot, raznoviden i bogat pejza' vo edna prostorno-estetska i funkcionalna celina.
- Da se po~ituvaat opredelbite od "dosieto za upis na Ohridskoto prirodno i kulturno-istorisko podra~je vo UNESKO" i toa: regulirana za{tita na krajbre'nite prostori vo dlabo~ina od 300-1000 metri vo zavisnost od uslovite na reqefot i potecijalnata opasnost od degradacija; regulirawe i planski rast i razvoj na posto-e~kite naselbi (gradovi i sela) vo krajbre'niot prostor na ezeroto; izgradba na turisti~ki naselbi dol' bregot na ezeroto so ograni~en kvantum na turisti~ka ponuda koja ne ovozmo'uva degradirawe na vrednostite na prostorot i t.n.

- Za{tita, unapreduvawe i adekvatno koristewe na prirodnite predeli, ambientite i pejza'ite okolu predvideniot prostor.
- Maksimalni zalo'bi za strogo po~ituvawe na site propisi {to proizleguvaat od Zakonot za za{tita na Ohridskoto, Prespanskoto i Dojranskoto ezero (Sl.v. na SRM br.45/77, 8/80, 51/88, 10/90 i 62/93).
- Pri izrabotkata na Urbanisti~kiot proekt da se implementiraat planski merki za za{tita na biodiverzitetot.
- Odr'uvawe na krajbre'nata vegetacija za za{tita od eroziven nanos.
- Obezbeduvawe na za{titen pojas so visoko zelenilo vo pogled na kompleksnata za{tita na prostorot, posebno pokraj soobra}ajnicite i bogato hortikulturno ureduvawe na kompleksot.

Od aspekt za{titata za{tita na prirodno nasledstvo, se prepora~uva:

- Vo blizina na prostorot predviden za izrabotka na Urbanisti~ki proekt za aerodrom Sv. Apostol Pavle - Ohrid, op{tina Debarca ima evidentirano prirodno nasledstvo koe bi bilo zagrozeno ili bi se naru{ila biolo{kata i predelskata raznovidnost vo toj prostor.
- Prostorot predlo'en za izrabotka na Urbanisti~ki proekt za aerodrom Sv. Apostol Pavle - Ohrid, op{tina Debarca, se nao|a vo blizina na za{titen spomenik na prirodata Ohridsko Ezero, zaradi {to e potrebno da se predvidat soodvetni merki za za{tita soglasno Zakonot za za{tita na prirodata i strogo da se po~ituvaat re'imite za za{tita, soglasno valorizacijata dadena vo Prostorniot plan na RM (2004 godina) - studija za za{tita na prirodnoto nasledstvo, kako i za{titnite kategorii sprema Komisijata za nacionalni parkovi i za{titeni podra~ja (**Commission on National Parks and Protected Areas** kratenka **CNPPA)** pri Me|unarodniot sojuz za za{tita na prirodata i prirodnite bogatstva (**International Union for Conservation of Nature and Natural Resources -** kratenka **IUCN**).
- Dokolku pri izrabotka na Urbanisti~kiot proekt ili pri ureduvaweto na prostorot se dojde do odredeni novi soznanija za prirodno nasledstvo koi mo'at da bidat zagrozeni so urbanizacija na ovoj prostor, potrebno e da se predvidat merki za za{tita na prirodnoto nasledstvo soglasno Zakonot za za{tita na prirodata (Sl.v. na RM br.67/04, br.14/06 i br.84/07).

Od aspekt na za{tita na nedvi'noto kulturno nasledstvo, se prepora~uva:

- Pri izrabotka na planska dokumentacija od ponisko nivo, potrebno e da se utvrdi to~nata pozicija na utvrdeniot lokalitet so kulturno nasledstvo. Dokolku se utvrdi deka planiranite sodr'ini, se vo zonata na lokalitetot so kulturno nasledstvo, potrebno e da se primenat planski merki za za{tita na nedvi'no kulturno nasledstvo.

Od aspekt na razvoj na turizmot se prepora~uva:

- Predmetnata lokacija na postoe~kiot aerodrom Sv. Apostol Pavle-Ohrid pripa|a na Ohridsko-Prespanskiot turisti~ki region vo koj se utvrdeni 7 turisti~ki zoni so 41 turisti~ki lokalitet.
- Lokacijata pripa|a na turisti~ki prostor so me|unarodno zna~ewe. Funkcijata na postoe~kiot Aerodrom e vo direktna korelacija so razvojot na turizmot. Soglasno postavkite za razvoj i organizacija na turisti~kata dejnost, za nepre~en razvoj na vkupnata turisti~ka ponuda na ova podra~je, se prepora~uva, pri idnata organizacija na stopanskite dejnosti da se po~ituvaat kriteriumite za za{tita i odr'liv ekonomski razvoj.

Od aspekt za{titata na za{tita od voeni razornuvawa, prirodni i tehni~ko - tehnolo{ki katastrofi se prepora~uva:

- predlo'eniot prostor za benziska pumpa se nao|a vo zona na **VIII**^{0} stepeni po Merkalievata skala na o~ekuvani zemjotresi, {to nametnuva zadol'itelna primena na normativno-pravna regulativa, so koja se uredeni postapkite, uslovite i barawata za postignuvawe na tehni~ki konzistenten i ekonomski odr'iv stepen na seizmi~ka za{tita, kaj izgradbata na novite objekti i infrastrukturata.
- zadol'itelna e primena na merki za za{tita od po'ar
- Prostorot koj e predmet na analiza se nao|a vo region so visok stepen na zagrozenost od voeni dejstva, {to nametnuva potreba od primena na soodvetni ekonomski merki za za{tita na sozdadenite vrednosti, odnosno zadol'itelna primena na normativno-pravna regulativa, so koja se uredeni postapkite, uslovite i barawata za postignuvawe na tehni~ki konzistenten i ekonomski odr'iv stepen na seizmi~ka za{tita, pri izgradbata na novite objekti;

ИЗВОД ОД ПРОСТОРЕН ПЛАН НА РЕПУБЛИКА МАКЕДОНИЈА
2002 - 2020

МИНИСТЕРСТВО ЗА ЖИВОТНА СРЕДИНА И ПРОСТОРНО ПЛАНИРАЊЕ

АГЕНЦИЈА ЗА ПЛАНИРАЊЕ НА ПРОСТОРОТ

Сектор:

Синтезни карти

Тема:

Биланс на намена на површините

Користење на земјиштето

Карта бр. 20

Легенда:

- шуми и шумско земјиште
- земјоделско земјиште
- наводнувани површини
- високопланински пасишта
- акумулации
- зони за експлоат. на минерали
- туристички простори
- транзитни коридори
- туристички центри
- автопат
- магистрален пат
- регионален пат
- железничка мрежа
- воздухопловно пристаниште

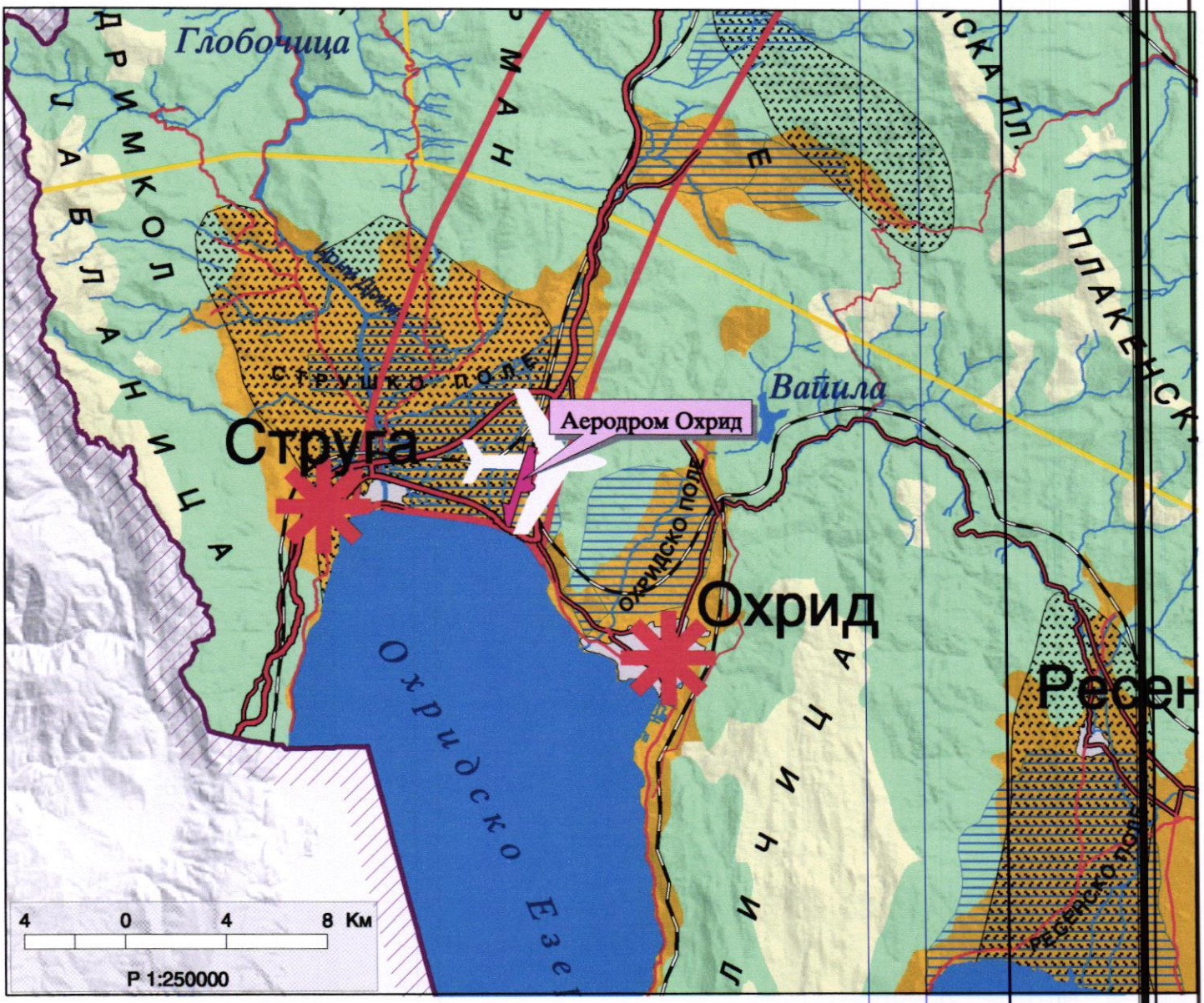

ИЗВОД ОД ПРОСТОРЕН ПЛАН НА РЕПУБЛИКА МАКЕДОНИЈА
2002 - 2020

МИНИСТЕРСТВО ЗА ЖИВОТНА СРЕДИНА И ПРОСТОРНО ПЛАНИРАЊЕ

АГЕНЦИЈА ЗА ПЛАНИРАЊЕ НА ПРОСТОРОТ

Сектор:

Синтезни карти

Тема:

Просторно-функционална организација

Систем на населби и сообраќајна мрежа

Карта бр. 22

Легенда:

Центар на макрорегион

Центар на микрорегион

Центри на просторно-функционални единици

Управа

Просторно-функц. единици

Граници на влијанија на макрорегионални центри

Општински центар

Образование

Средно · Вишо · Високо

Здравствена заштита

Секундарна · Терцијална

Оски на развој

источна · јужна · север-југ · северна · западна

Слободна економска зона

Автопат

Магистрален пат

Регионален пат

Железничка мрежа

Воздухопловно пристан.

Стопански аеродром

Спортски аеродром

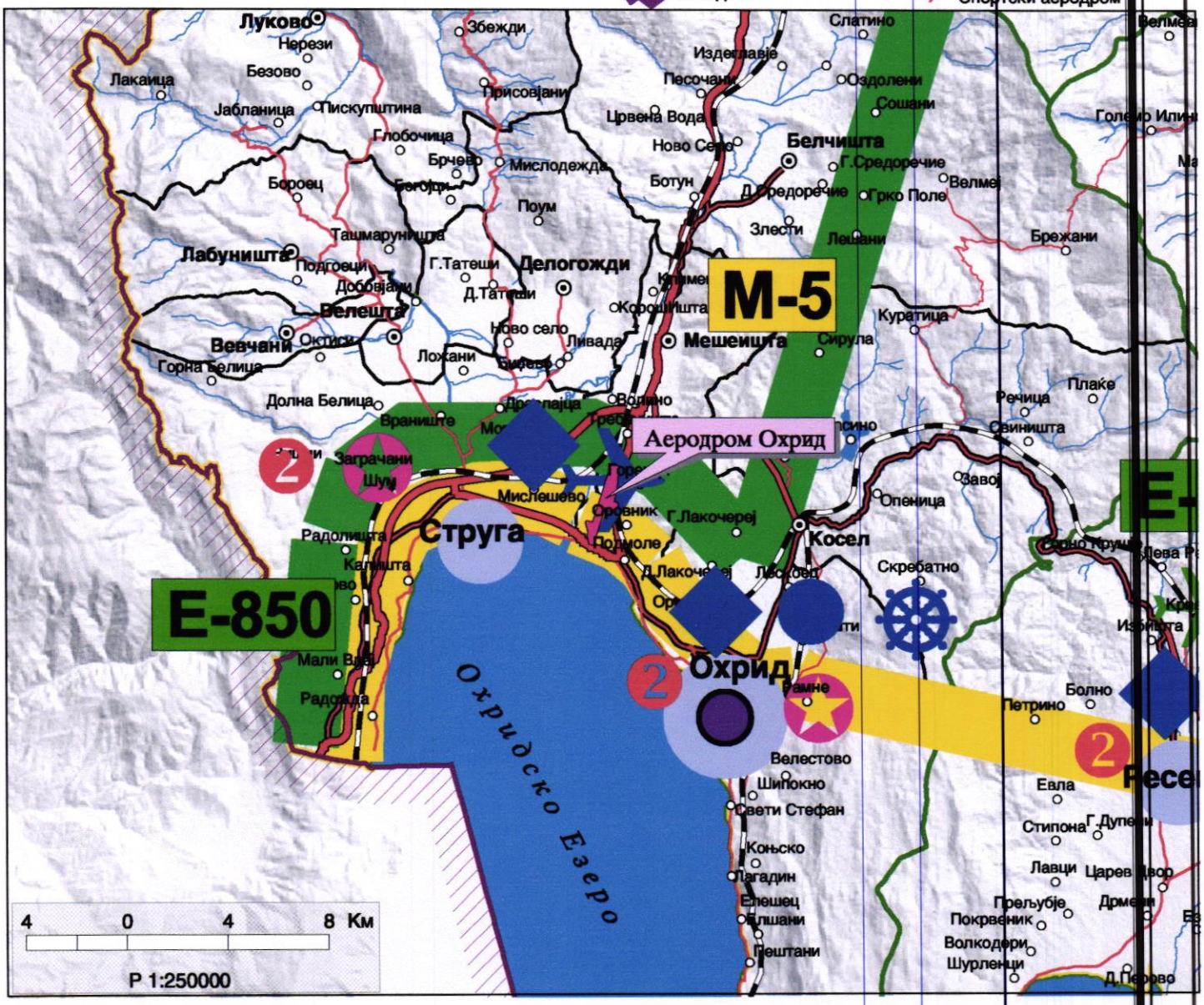

ИЗВОД ОД ПРОСТОРЕН ПЛАН НА РЕПУБЛИКА МАКЕДОНИЈА
2002 - 2020

МИНИСТЕРСТВО ЗА ЖИВОТНА СРЕДИНА И ПРОСТОРНО ПЛАНИРАЊЕ

АГЕНЦИЈА ЗА ПЛАНИРАЊЕ НА ПРОСТОРОТ

Сектор:
Синтезни карти

Тема:
Техничка инфраструктура

Водостопанска и енергетска инфраструктура

Карта бр. 23

Легенда:

- Извориште
- Водоводен систем
- Регионален водостопански систем
- Акумулации
- Акумулации по 2020г.
- Природни езера
- Наводнувани површини
- Водостопански подрачја
- Термоелектрани
- Хидроелектрани
- Далноводи: 110 kV, 220 kV, 400 kV
- Трафостаници: 110 KV, 220 KV, 400 KV
- Рафинерија
- Нафтовод
- Индустриски топлани
- Рудник на јаглен
- Брикетара
- Гасовод
- Регулациони станици
- Канализационен систем

ИЗВОД ОД ПРОСТОРЕН ПЛАН НА РЕПУБЛИКА МАКЕДОНИЈА
2002 - 2020

МИНИСТЕРСТВО ЗА ЖИВОТНА СРЕДИНА И ПРОСТОРНО ПЛАНИРАЊЕ

АГЕНЦИЈА ЗА ПЛАНИРАЊЕ НА ПРОСТОРОТ

Сектор:

Синтезни карти

Тема:

Заштита на животна средина

Реонизација и категоризација на просторот за заштита

Карта бр. 24

Легенда:
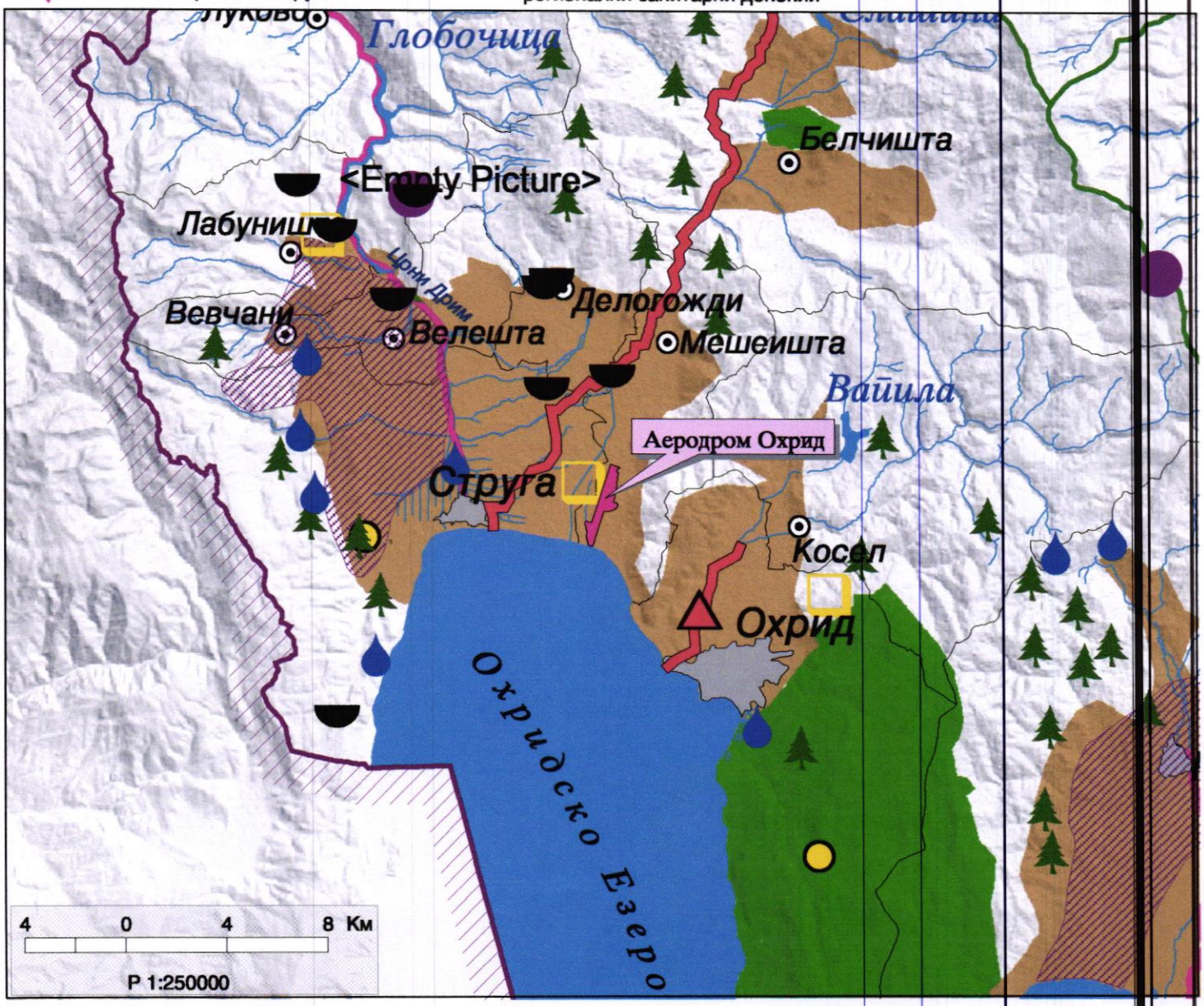
- Граници на региони за управување со животната средина
- Заштита на простори со природни вредности
- Рекултивација на деград. простори
- Управување со загад. на воздух и вода
- Заштита на реки со нарушен квалитет
- Заштита на акумулации и реки за водозафати
- Рекултивација на деградирани простори
- Заштита на земјоделско земјиште
- Заштита на шуми
- Поволни подрачја за лоцирање регионални санитарни депонии
- Поволни хидрогеол. средини за лоцирање на депонии
- Споменичко подрачје
- Археолошки локалитети
- Споменички целини